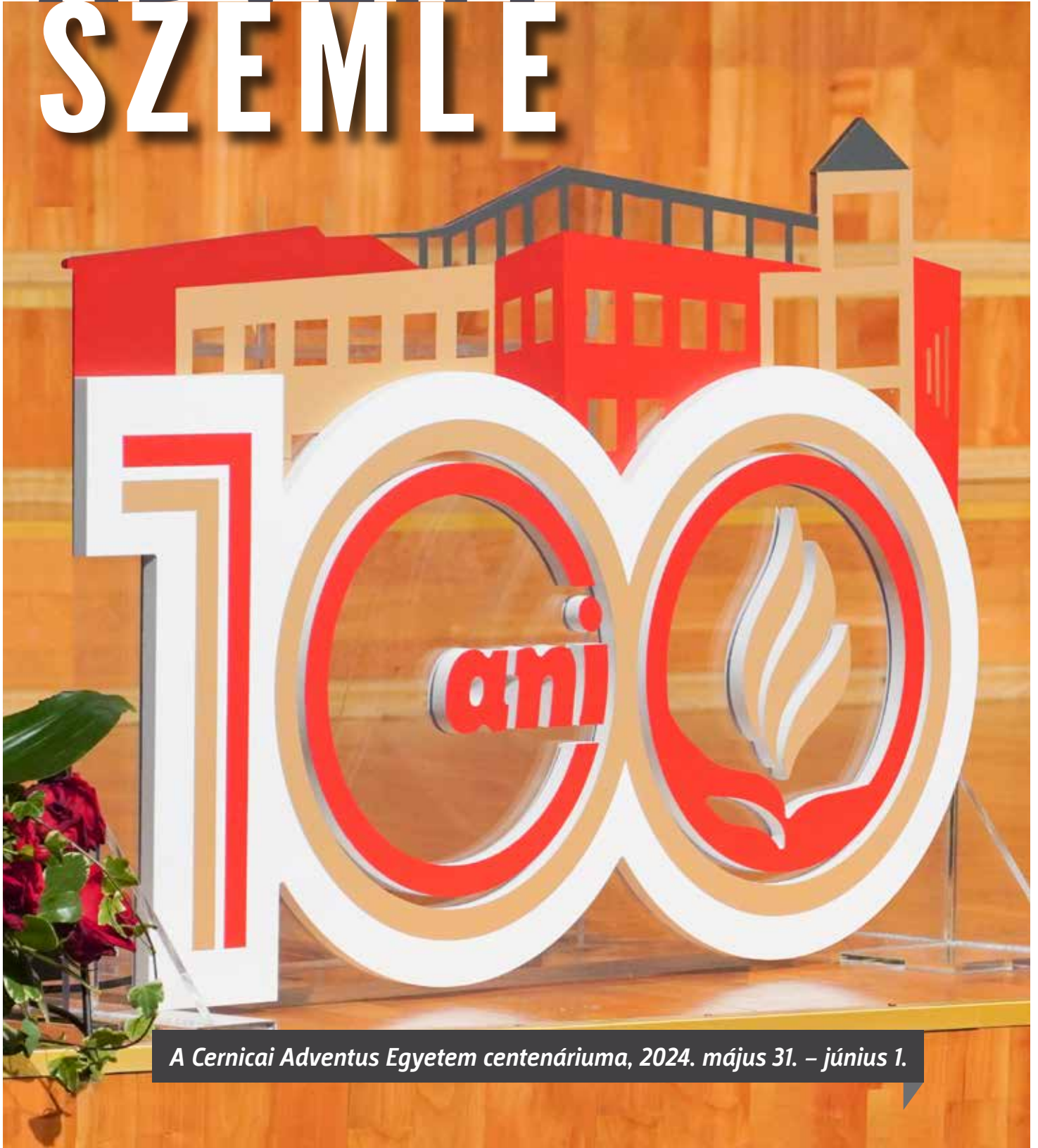

ADVENT SZEMLÉ

2024. JÚLIUS: A CERNICAI ADVENTUS EGYETEM CENTENÁRIUMA
+ HÁLASZÓ AZ ISMERETLEN JELENLÉVŐKNEK ÉS AZOKNAK, AKIK MÁR NINCSENEK
KÖZÖTTÜNK, DE MARADANDÓ NYOMOKAT HAGYTAK + WMAP VERSUS BIG BANG
+ FELTÁMASZTÁSI TECHNIKÁK + A KENYEREK MEGSOKASÍTÁSA + A TÖRTÉNELEM
ALKONYA + AZ ÓTESTAMENTUM ISTENÉVEL SZEMBENI FÓBIA

HAVONTA MEGJELENŐ TÁJÉKOZTATÓ ÉS GONDOLATÉBRESZTŐ FOLYÓIRAT A KRISZTUS VISSZAJÖVETELÉT VÁRÓKNAK

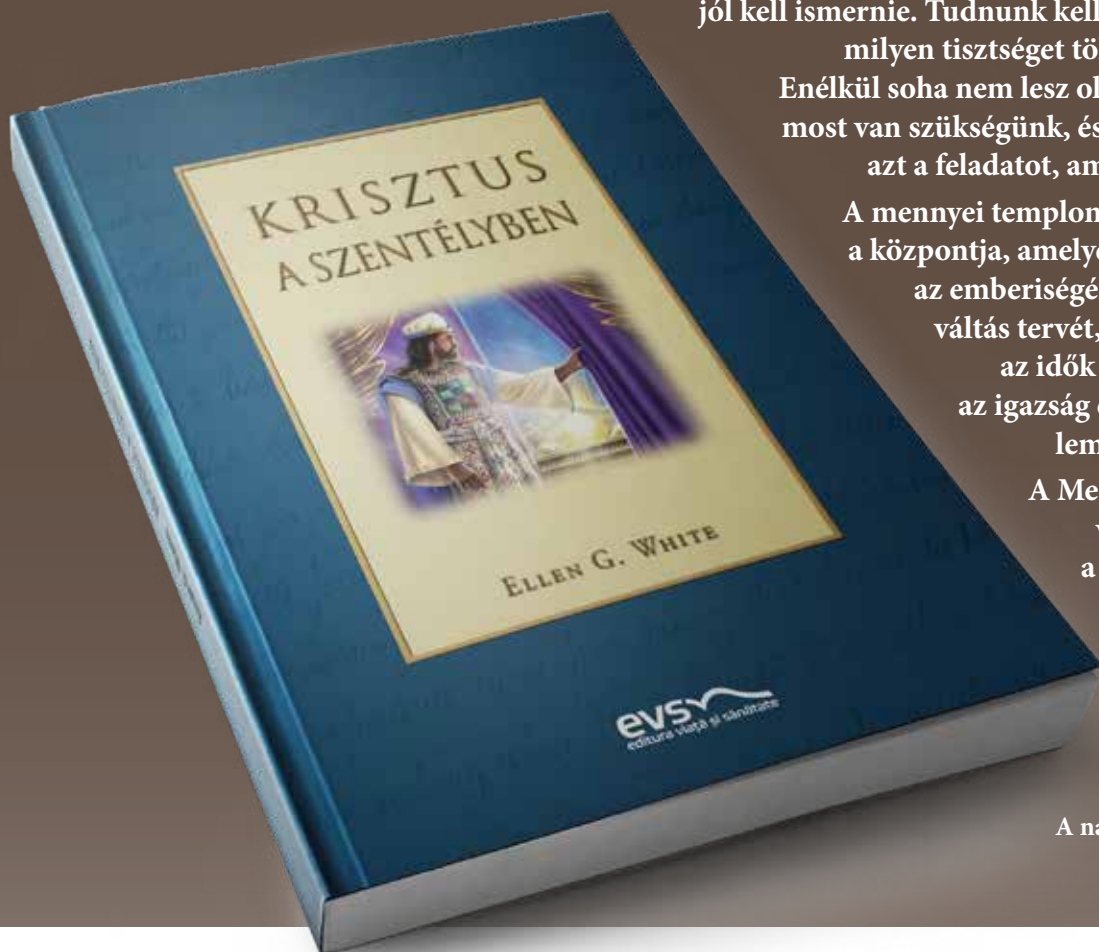

A Cernicai Adventus Egyetem centenáriuma, 2024. május 31. – június 1.

„Íme, Én hamar eljövök...”

Küldetésünk, hogy Urunkat, Jézus Krisztust dicsőítsük határtalan szeretete bizonyítékainak ismertetésével. Célunk az, hogy cikkeink és híreink által olvasóink jobban megismerjék a Megváltót, és reménykedve várják közeli eljövételét.

ELLEN G. WHITE: KRISZTUS A SZENTÉLYBEN

„A szentély és a vizsgálati ítélet igazságát Isten népének jól kell ismernie. Tudnunk kell, hogy nagy Főpapunk milyen tisztséget tölt be és mi a szolgálata. Enélkül soha nem lesz olyan hitünk, amilyenre most van szükségünk, és nem tudjuk elvégezni azt a feladatot, amit Isten szán nekünk...

A mennyei templom annak a szolgáltatnak a központja, amelyet Jézus Krisztus végez az emberiségért... Elénk tárja a megváltás tervét, elvisz minket egészen az idők végéig, és megmutatja az igazság és a bűn közötti küzdelem diadalmas lezárását...

A Megváltónak az emberért végzett papi szolgálata a mennyei templomban éppoly lényeges része a megváltás tervének, mint halála a kereszten.”

(Ellen G. White:
A nagy küzdelem, 488–489. o.)

2024. JÚLIUS. A Romániai Hetednap Adventista Egyház hitnevelő és tájékoztató havilapja.
Megjelenik havonta az Unióbizottság irányításával.

Igazgató Balla Loránd; Főszerkesztő Teodor Huțanu; A magyar kiadás koordinátora Szász Ernő; Tanácsadók Aurel Neațu, Georgel Pîrlitu, Emil Jigău, Mihai Maur, Tiberiu Nica, Robert Mandache, George Sbirnea, Ștefan Tomoiagă, Gabriel Ban; Különleges munkatársak Eugen Chirilianu, Dragoș Mușat, Gelu Poenariu, Daniel Brînzan, Marius Andrei; Fordította Bartha Sándor; Szerkesztő Zakariás Loránd; Tördelés Szócs Erzsébet; Levelezési cím Curierul Adventist (Adventszemle), str. Cuza Vodă, nr. 12, Cluj-Napoca, jud. Cluj, cod 400107; Tel. 0756-059330; E-mail adventszemle@adventist.ro; Website www.curieruladventist.ro; Nyomtatás Tipografia Viața și Sănătate, Șos. Cernica, nr. 101, Pantelimon, jud. Ilfov; Tel. 021/3230020, Fax 021/3230040
ISSN 1842 - 3361

AZ ELNÖK ÜZENETE

Kedves barátok és követők!

A Hetednap Adventista Egyház lelkipásztorának lenni az egyik legnagyobb felelősség, ami valaha emberre lett bízva. Az elmúlt hetekben hét lelkipásztor felszentelésére került sor. Ők a kézzel a kézzel által abban az előjogban részesültek, hogy a Romániában és szerte a világon dolgozó adventista munkatársaikkal együtt szolgálhatják Isten ügyét.

Mai üzenetem első felében bemutatom ezeket a férfiakat, akiket azért „különített el” Isten, hogy az emberek szívét Jézus Krisztus felé fordítsák. Üzenetem második felében összefoglalom a két legnagyobb romániai adventista intézmény újonnan kinevezett igazgatójának nyilatkozatát.

A felszentelési istentiszteleteken megkérdeztem a gyülekezetektől, hogy nehéz-e őket pásztorolni, és hogy mi a véleményük a lelkipásztori feladatról. Ahhoz, hogy egy szolgálattévőből teljes jogú lelkipásztor legyen, 6–7 éves gyakorlati képzésen és különféle megmérettetéseken kell átesnie. Úgy gondolom, hogy a lelkipásztori hivatás elsőrendű célja megismerni Istent. A szolgálat nem egyszerű, de nagyon szép. Az Unió által szervezett felszentelési istentiszteletek csupán egy áldozatokkal teletűzdelt út kezdetét jelölik. Előttük áll a teljes odaszentelés időszaka, mely során számos feladatnak kell eleget tenniük. Semmivel sem adósai az embereknek, viszont teljes mértékben adósai Istennek, és szükségük van arra, hogy imáitokban megemlékeztek róluk. Ismerjük meg őket!

Gomboş Danielt (35 éves) a múlt hónapban szenteltünk fel a nagyenyedi gyülekezetben (Fehér megye), mely közösséget 2041 napon át szolgált – mint ahogy a felszentelése napján ezt meg is említette. Előbb környezetmérnöki diplomát szerzett, utána pedig elvégezte a pasztorálteológia szakot. Két éve vette feleségül Denisát. Saját bevallása szerint szenvedélye a bibliatanulmányozás: „Amikor fellapozom a Szentírást, a békesség, szeretet és reménység végtelen univerzumának ajtaját tárom ki, melynek forrása kiapadhatatlan.”

Ganea Irinelt (47 éves) a Brassó megyei sebesi gyülekezetben szenteltünk fel. Korábban elvégezte a Gazdaságtudományi Egyetemet, majd mesteri fokozatot szerzett az oktatástudomány terén. 39 éves korában elvégezte az adventista pasztorálteológiai szakot, majd ugyanott a mesterit is. Felesége, Geanina Iuliana ugyancsak lelkipásztor lánya. Három bibliai nevet viselő gyermekük van: Rut, Rebeca és Isac. Noha több szakmája volt már, egyetlen munkahely sem nyújtott számára annyi elégtételt, mint a mostani, hiszen az a tudat vezérli, hogy a mennyei angyalok csapatával és természetesen Isten földi gyermekeivel együtt munkálkodhat.

A Szeben megyei szászújfalui gyülekezetben tartott felszentelés alkalmával **Alexandru Dobrin** lelkipásztort az az érzés kerítette hatalmába, hogy olyan terhek nehezednek a vállára, amilyenekkel korábban még nem találkozott. Bevallotta, hogy valami megváltozott benne, és immár sokkal erőteljesebb felelősségtudatot érez. 34 éves, és feleségével, Tamarával együtt nevelik Eva nevű lányukat. Irodalomszakos oklevelet és környezetmérnöki diplomát szerzett, ezenkívül a fenntartható fejlődési technológiák mesteri fokozatát is megszerezte. Magfizikus is lehetett volna, de Ellen White könyveit olvasva és könyvevangélistaként tevékenykedve a Piteşti-i gyülekezetben végül úgy döntött, hogy teológiát tanul, majd a Dél-erdélyi Egyházterület hívására válaszolva a lelkési hivatást választja. Vágya, hogy a Szentlélek által egységet teremtsen a tagok és a lelkipásztor között.

TARTALOM

3 Vezércikk

Aurel Neaţu
Az elnök üzenete

5 Esemény

Emanuel Sălăgean
A Cernicai Adventus
Egyetem centenáriuma,
2024. május 31. – június 1.

11 Esemény

Emanuel Sălăgean
Hálás az ismeretlen
jelenlétüknek és azoknak,
akik már nincsenek
köztünk, de maradandó
nyomokat hagytak

16 Tudomány és vallás

Dr. Benone Lupu
WMAP versus Big Bang

19 Lelkiség

Dr. Daniel Niţulescu
Feltámasztási technikák

22 Elmélkedés

Dr. Ştefan Radu
A kenyerek megsokasítása

23 Elmélkedés

Mugurel Asaftei
A történelem alkonya

26 Teológia

Florin Lăiu
Az Ótestamentum Istenével
szembeni főbia

31 Gyermekek oldala

Alina Chirileanu
Bibliai események

Benone Natanel Pisuc a felszentelési istentisztelet végén azt nyilatkozta, hogy túlságosan sok szó esett a személyéről, és hogy a lelkészi hivatást Jézusért választotta, aki a legszebb szavakat és a legegyszerűbb felhívást intézte hozzá: „Kövess Engem!” Előjognak és megtiszteltetésnek tekinti, hogy ebben az időben szolgálhat a gyülekezetekben. Felszentelésére a Maros megyei Toka adventista gyülekezetében került sor 2024. május 18-án. A máramarosi származású fiatalember 31 éves, és tudatában van annak, hogy a lelkészi hivatás napjainkban hatalmas kihívásokkal jár. Házasságban él Clara nevű feleségével, és egy fia van: Metusael.

Flavius Ardelean lelkipásztorra az isteni áldást a bukaresti „Ștefan Demetrescu” Adventista Teológiai Líceum gyülekezetében kértük június 15-én. Portugáliában nőtt fel, és akkor tért vissza szülőhazájába, amikor 18 évesen elkezdte teológiai tanulmányait. Lelkesedéssel várta, hogy a Munténiai Egyházterület alkalmazza. Măcin és a Buzău megyei Ziduri kerületekben szolgált, de a Konstanca megyei Mangalián is dolgozott. A nyugodt természetű fiatalember 29 éves, egy éve házas, felesége Dorothea.

A máramarosi származású **Cătălin Ștețco** szelíd lelkületű, megfontolt fiatalember, aki szereti a természetet. Bemutatásakor úgy jellemezték, mint akinek a medvéhez hasonló ereje van, és olyan rugalmas, mint egy elefánt a porcelánboltban. 34 éves, három éve házas, felesége Estera. Jelenleg a Dâmbovița megyei Comișani kerületben szolgál. Vallomása szerint azért vállalta a lelkészi hivatást, hogy szenvedéllyel éljen, teljes lelkével szeressen, és pozitív nyomot hagyjon maga után a világban.

A 35. életéhez közeledő **Silviu Dănilă** az adventista oktatás egyik „gyümölcse”. Házas, felesége Simona. Munkatársai szerint közlékeny, de diszkrét, figyelmes és kifejezetten missziótudatos fiatalember. Az áldást kérő ima elhangzása után elmondta, hogy a felszentelésre készülve az azt megelőző héten a Timóteushoz és a Titushoz írt apostoli leveleket tanulmányozta. Nyilvánosan köszönetet mondott azoknak a személyeknek és gyülekezeteknek, amelyek támogatták őt fejlődése során, és felszólította a teremben levő diákokat, hogy ne vessék el maguktól a gondolatot, hogy lelkipásztorok legyenek.

A következő szombaton, 2024. június 22-én újabb felszentelési istentiszteletre kerül sor Botoșani-ban, amely

eseményről később majd szintén be fogok számolni. Az odaszentelt életű adventista lelkipásztor igazából a világ egyik legerőteljesebb szervezetében vállal vezetői szerepet. Engedjétek meg, hogy állításom alátámasztására beilleszsek ide egy ihletett idézetet: „Amikor a gyülekezet látja, hogy az igehirdetők égnek a munka lelkületétől, mélyen átérzik az igazság erejét, és igyekeznek embereket az igazság ismeretére vezetni, ez majd új életet és erőt vált ki belőlük. Megindítja szívüket, hogy ők is segíthessenek ebben a munkában. Egyetlen olyan embercsoport sincs a világon, amely szívesebben feláldozza javait az ügy felélesztéséért, mint a szombattartó adventisták” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek*, 3. köt., 49. o.).

Az átadási ceremónia alkalmával **Viorel Răducan** lelkipásztor, a Viața și Sănătate Kiadó új igazgatója azt nyilatkozta, hogy előbb felkínálja a barátságát, és csak azután vár el barátságot, bizalmat és őszinteséget másoktól. Egy szemléltetés által mutatta be, hogyan is jut el valaki arra a gondolatra, hogy a számára új személyek jöhetnek vagy rosszak. Szerinte minden attól függ, hogy az illető hogyan tekintett azokra az emberekre, akikkel korábban együtt munkálkodott. Kijelentette, hogy olyan környezetet szeretne kialakítani, ahová szívesen jönnek dolgozni az alkalmazottak, és szeretne baráti kapcsolatot ápolni a munkatársaival. Végül a következő szavakkal zárta beszédét: „Én tényleg hiszem, hogy az Úr meg fog segíteni!”

Costi Gogoneață lelkipásztor elmondta, hogy bár látószólag ő az Adventista Médiaközpont igazgatója, a valóságban Isten az egyedüli Igazgató, mivel „Ő nála van a bölcsesség és a hatalom, övé a tanács és az értelem” (Jób 12:13). A rádió- és tévéadó alkalmazottai és munkatársai előtt kijelentette, hogy az elkövetkezendő időszakban célja bátorítani az embereket az egyház küldetésének és az adventista azonosságának a felvállalására, imádkozásra és közvetlen kapcsolatra készíteni a média kedvezményezettjeit, és megértetni az emberekkel, hogy valószínűleg a médiában dolgoznak Krisztus egyházának leginkább látható misszionáriusai.

Gratulálok azoknak a gyülekezeteknek és lelkipásztoroknak, akik a nyári időszakban is szerveznek keresztségeket, hiszen Jézus evangéliumi küldetése is ez. Személyesen két különleges meghívásnak is eleget tettem az elmúlt napokban. Jelen voltam az **Integritas Nemzetközi Líceum** keretében szervezett keresztségen, ahol 24 diák kötött szövetséget az Úrral, majd ott voltam a fővárosi **Brâncoveanu gyülekezet** keresztségén is, amely során a Neajlov folyóban 11 személy keresztteljedett meg. Pál apostolhoz hasonlóan én sem azért imádkozom, hogy Isten azt adja meg nektek, amivel nem rendelkeztek, mivel a mennyei áldások már jelen vannak a gyülekezetekben. A Szentlélek világosítsa meg lelki szemeiteket, és tudatosítsa benneteket, hogy mennyire gazdagok vagytok Istenben! Maranatha! ■

Aurel Neațu, a Romániai Unió elnöke

A CERNICAI ADVENTUS EGYETEM CENTENÁRIUMA, 2024. MÁJUS 31. – JÚNIUS 1.

Május utolsó szombatján került sor a Cernicai Adventista Kampuszban az Adventus Egyetem 100. évfordulójának második megemlékező ünnepségére. Az első megemlékezést 2023. október 14-én tartották Méhkerthen. A cernicai ünnepségen részt vettek végzős diákok, egyetemi hallgatók, alkalmazottak, az egyetem nagy családjához tartozók barátai és rokonai, valamint olyan személyek, akiknek az életútja valamilyen szinten összefonódik a Romániai Adventista Egyház felsőoktatási intézményével. Továbbá jelen volt számos meghívott a Divíziótól, az Uniótól és az egyházterületektől, és eljöttek a helyi és országos állami intézmények képviselői is. Nem maradtak el a meghívottak sem, akik üzenetet hoztak a különböző teológiai egyetemi intézmények részéről, így például képviseltette magát a többségi egyház is több más protestáns egyház mellett.

Mindaz, ami az ünnepségen elhangzott – az intézményünk fejlődése és a romániai adventista oktatás terén meghatározó szerepet betöltő személyek felszólalása – hálaáldozatként lett bemutatva Istennek, ugyanakkor megfogalmazódott a vágy, hogy szeretnék időszerűvé tenni az adventista küldetés oktatás általi megvalósítását a mai történelmi kontextusban és a jövőbeli kilátások figyelembevételével. A szombati program tehát az áhítat e három momentuma mentén valósult meg: az Adventus Egyetem a múlt, a jelen és a jövő perspektívájában mutatkozott be. Az elsőre péntek este (Visszatekintés), a másodikra szombat délelőtt (Identitás), a harmadikra pedig szombat délután (Elköteleződés) került sor.

Péntek este számos érdekes információ került bemutatásra az iskola korai időszakának

**ÉVFORDULÓS
PILLANATOK
EMANUEL
SALAGEAN**

AZ ADVENTUS EGYETEM CENTENÁRJA

EREDETELTÁR

együtt

1924

Képezd az elméd! Add tovább a

„Egyedüli félelmünk a jövőnkét az Úr tanításait és az utat, amelyet

Ellen G. White, Líf

1924
Biblia Intézet
Focșani

1926
Biblia Intézet
Dicsőszentmárton

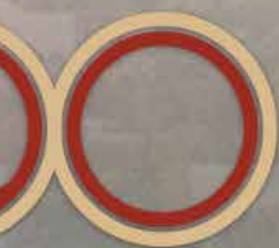
1931
Biblia Intézet
Méhkert

1945
Teológiai Szeminárium
Méhkert

1951
Adventista Teológiai
Szeminárium
Bukarest, Labirint

RIUMA, 2024. MÁJUS 31. – JÚNIUS 1.

& AVLATOK

éve

2024

az értékeket! Valld meg a hited!

*illetően az, hogy ne felejtjük el
nyen mindeddig vezetett minket.”*

fe sketches, 196. o.

1992
Egyetemi Fokú
Adventista
Teológiai Intézet

1997
Adventista Teológiai Intézet
Cernica

2017
Adventus Egyetem
Cernica

2024
Adventus Egyetem
Cernica

történelmével kapcsolatosan, de felelevenítették a cernicai kampusz első éveit is. George Şchio-pu lelkipásztor, az egyetem káplánja egy különleges kerekasztal-beszélgetést vezetett, amelyre több volt és jelenlegi tanárt is meghívtak (Elena Petrescu, Steliana Sandu, Traian Aldea, Gabriel Ban, Florin Lăiu, Daniel Nae, Gheorghe Modoran és Virgiliu Peicu), és felidéztek azt az időszakot, amikor tanárként szolgáltak vagy diákként jártak az „egyházi iskolába”. A programnak ezen a pontján olvasták fel a Mircea Diaconescu testvér jókívánságait tartalmazó üzenetet. Az est különlegessége volt az a pillanat, amikor a diákok kérdéseket tettek fel a meghívottaknak, diákként vagy tanárként átélte tapasztalataik felől érdeklődve.

A szombat délelőtti program, amit az Adventus Egyetem rektora, Laurentiu Moţ lelkipásztor vezetett, 10 órakor kezdődött, és két részből állt. Először felidéztek az iskola történelmének legfontosabb eseményeit, majd bemutatták az „Urmé” (Nyomok) című monográfiát, amely a szeminárium múltját eleveníti fel. A kötet koordinátora és szerzője Iosif Diaconu lelkipásztor, akinek a munkáját Leonida Ghioaldă és Benjamin Roşca lelkipásztorok segítették.

A délelőtti istentisztelet második felében, 11 órától került sor a különböző országos, megyei és helyi intézmények meghívottainak, valamint a teológiai egyetemek képviselőinek a felszólalására. Szót kapott a Tanügyi Minisztérium, a Valóságügyi Államtitkárság, az Ilfov Megyei Prefektúra, a Romániai Ortodox Egyház Patriarchátusa és a Romániai Muzulmánok képviselője, valamint a cernicai polgármester. Ezt követően hangzott el a „Justinian Patriarhul” Ortodox Teológiai Egyetem, a Baptista és a Pünkösdi Teológiai Intézet, valamint a „Timotheus” Evangéliumi Keresztény Teológiai Intézet küldöttének a felszólalása.

Ezenkívül a jelenlevők három videóüzenetet is megtekintettek Adrian Bocăneanu lelkipásztor, az Unió volt elnöke (1995–2005) és a szeminárium volt pasztorálteológia szakos tanára részéről, Orbán Bélától, aki 1990 és 1992 között volt rendszeres teológiatanára az intézetnek, valamint Alexandru Breja részéről, aki 1996 és 1998 között Ótestamentum-szakos tanár volt a főiskolán. Az eseményen részt vett Aurel Neaţu lelkipásztor, a Romániai Hetednapi Adventista Egyház elnöke, aki lelki tartalmú, üdvözlő üzenetet közölt a jelenlevőkkel. A befejező percekben Magyarosi Barna, az Inter-Európai Divízió főtájtára tolmácsolta Isten Igéjét. A délelőtti program a tanárok és a diákok odaszentelődési imájával zárult,

amellyel erőt kértek az Úrtól az Adventus Egyetem küldetésének végzéséhez.

Délután 18 órától ünnepi hangverseny vette kezdetét. Az elhangzó gondolatok és üzenetek – legfőképpen énekszó által – az Isten iránti hálát juttatták kifejezésre. A zenedarabokat az Adverum, az Adagio, az Adventus Vocal Grup és az Adventus Egyetem kórusa adta elő, hangszeres kísérettel. A délután fellépő előadók többsége a szombat többi programjában is dicsőítő énekekkel vette ki a részét, hiszen szinte mindannyian az Adventus Egyetem diákjai vagy végzősei voltak.

A centenáriumi ünnepség utolsó programja során elhangzottak az egyetem közelmúltjának tapasztalatai a különböző tanulmányi szakok négy volt hallgatójának tolmácsolásában: Norel Iacob az egyetem első megalapított szakának, a pasztorálteológia tanszéknek volt a hallgatója; Monica Dumitru (lánykori nevén: Zahiu), aki teológia-irodalom szakon végzett, ami később román nyelv és irodalom – angol nyelv és irodalom szakká fejlődött (ez a másodikként megalapított szak ma már nem szerepel az egyetem kínálatában); George Mitroi, a szociális gondozás tanszék volt hallgatója; és Gabriela Fandarac, az óvodai és elemi iskolai pedagógia szak egykori hallgatója. Ez utóbbi a legújabb tanszék az egyetemen, és a legnagyobb érdeklődésnek örvend a jelentkezők kö-

zött. Ezenfelül levetítettük az amerikai Adrews és a mexikói Montemorelos Egyetem videóüzenetét (az Adventus mindkét egyetemmel közösen mesterképzést is szervez). Végül elhangzott egy lelki üzenet és egy ima Marius Munteanu lelkipásztor, az Inter-Európai Divízió Oktatási- és Kápláni Szolgálatok Osztályának igazgatója részéről.

Azt mondják, hogy aki egy évvel számol, búzát vet, aki 10 évvel, fát ültet, aki pedig 100 évben méri a küldetését, népet nevel. Az Adventus Egyetem idei centenáriumi ünnepsége nemcsak annak látható bizonyítéka, hogy a Romániai Adventista Egyház úttörői 100 évvel számoltak, hanem annak is, hogy hittek az egyház küldetésében, miszerint embereket kell nevelniük a szolgálatra, de különösen az örök életre, amelyre a felkészülés már itt, e földön elkezdődik. Ennek a munkának Isten kegyelme által fogtak neki, mi pedig ma arra hívtunk, hogy folytassuk ezt a szolgálatot egészen az örök élet hajnaláig, „a nagy Istennek és megtartó Jézus Krisztusunknak dicsősége” megjelenéséig (Tit 2:13), akit mielőbb szeretnénk viszontlátni, amint eljön az ég felhőin. ■

Emanuel Sălăgean, lelkipásztor, az Adventus Egyetem kommunikációért és hivatalos kapcsolatokért felelős igazgatója

A szombati programok megtekinthetők az alábbi linkek segítségével:

Péntek este

<https://youtube.com/live/fI0kwOljNuw?feature=share>

Szombat délelőtt

<https://youtube.com/live/XoEaAHiv53U?feature=share>

Szombat délután

<https://youtube.com/live/MVGXxGz7UDo?feature=share>

HÁLASZÓ AZ ISMERETLEN JELENLÉVŐKNEK ÉS AZOKNAK, AKIK MÁR NINCSENEK KÖZÖTTÜNK, DE MARADANDÓ NYOMOKAT HAGYTAK

Akik 2024. május 31-étől, péntek estétől június 1-jének szombat délutánjáig jelen voltak az Adventus Egyetem imatermében, vagy interneten követték a programot, az első sorokban több ismert személyiséget fedezhettek fel. Sokan kaptak szót, hogy megemlékezzenek az Adventus Egyetemről, és sok ember nevét említették meg intézményünk történelmével kapcsolatosan, viszont sokkal többen vannak azok, akik tettek valamit ezért az iskoláért, és hozzájárultak intézményünk jó előmeneteléhez, de nem ismerjük a nevüket.

Robert Garland történész cáfolja a híres író, biográfus és történész Thomas Carlyle azon állítását, miszerint „egyetlen híres ember sem élt hiába, és a világ történelme a híres emberek biográfiája.” „Ez téves” – írja Robert Garland. – „A világ történelme nem a híres emberekről, hanem arról a 117 milliárd lélekről szól, akik az idők során ezen a földön éltek. Engem ezek az emberek érdekelnek”. *A történelem másik arca* című könyvében Garland kijelenti, hogy noha úgy tűnik, a történelmet az a kevés ember írja, akinek a neve fennmaradt a könyvekben, emlékműveken vagy a köztudatban, mégis csak az 1%-át teszi ki azoknak, akik a történelmet írják.¹ Más szóval a „láthatatlan oldal képezi a döntő többséget”.

Ezekre a történelmet író névtelenekre utal az ismeretlen katona vagy hős sírhelye, szobra. A „névtelen” személyek vagy tömegek, amelyek minden időben hozzájárultak azokhoz a megvalósításokhoz, amelyek fennmaradtak a történelemben, vagy akár az örökkévalóság számára, a Szentírásban is meg vannak említve. Így tehát – kissé átfogalmazva a bibliaszöveget – elmond-

1. Lásd: <https://www.youtube.com/watch?v=jnpAHnHqquw&t=38s>, The Other Side of History; Daily Life in the Ancient World featuring Robert Garland

hatjuk, hogy kezdve azoknak a személyeknek a hatalmas számától, akiknek nem ismerjük a nevét, egészen az üdvözültek „nagy sokaságáig” (Jel 7:9), egyszerűen „kifogynék az időből” (Zsid 11:32), ha mind meg kellene említenem azokat, akik részt vettek az Adventus Egyetem történelmének megírásában.

A centenárium szombatján tudatosult bennünk igazán, hogy nem említhetjük meg mindazoknak a nevét, akik hozzájárultak egyetemünk megnyitására és megszilárdításához. Nemcsak időhiány miatt nem tehetjük ezt meg, hanem főként azért, mert nem ismerjük őket. Ebben az egyetemi évben próbáltunk fényt deríteni a kilétükre, de tudjuk, hogy korlátoltak a lehetőségeink, rövid a memóriánk, és tisztában vagyunk azzal, hogy Isten

néha szeretne titokként „elrejtteni” előlünk helyeket vagy személyeket, s mindezt elsősorban azért, mert nem a tett vagy a személy a fontos, hanem a lelkiület és az indíték, amely valakit választásra és cselekvésre készítet. A névtelenség és az ismeretlenség ködében azonban nem szabad elfelejtenünk, amit Isten mond minden embernek: „Neveden hívtalak téged, enyém vagy!” (Ézs 43:1), „tudom, hogy hol laksz” (Jel 2:13), és „tanakodtak egymással az Úrnak tisztelői, az Úr pedig figyelt és hallgatott, és egy emlékkönyv iraték ő előtte azoknak, akik félik az Urat és becsülik az ő nevét” (Mal 3:16).

Szeretnénk hinni, hogy bár az idei ünnepségen találkoztunk egymással, mégis csak az a legfontosabb, hogy Istenről és Istennel beszéltünk, és Ő megemlékezett rólunk. Amikor a centenáriumi

ünnepség után visszatérünk a névtelenségbe, az Úr továbbra is feljegyezi a tetteinket, és nem fordítja el rólunk a tekintetét.

Most, amikor történelmünk ismeretleneire gondolunk, szeretnénk azokról szólni, akik hatalmas áldozatot hozva járultak hozzá egyházunk tanintézményének építéséhez. Példaértékű marad a testvérek kezdeményezése a méhkerti iskola építése idején, amikor is levelező lapokat nyomtattak és árusítottak, amelyek ára egy téglá árának felelt meg, ezzel járulva hozzá az építkezés támogatásához. Azt mondják, hogy ez a kezdeményezés ihlette az „1 lejt az Atheneumért” elnevezésű projekt vezetőit is. Egyházunk vezetőségének felhívása lelkes válaszra lelt az egyházi tagság körében. A testvériség megtapasztalhatta az egészség erejét, és rá-

ébredt arra, hogy mennyire fontos az adventista oktatás. Nem csoda, hogy a méhkerti központ előkelő helyet foglal el a közösségi tudatunkban és a lelkünkben, még úgy is, hogy az épületkomplexumot 39 éven át a kommunista államhatalom igazgatta.

Nem felejtjük el, hogy az „egyházi iskola” iránti ragaszkodás a tagság részéről évtizedeken át fennmaradt, és elsősorban a diákok iránti testvéri – némi esetben atyai – szeretetben nyilvánult meg. Számtalan alkalom volt, amikor a testvérek az oktatás folyamatához szükséges anyagokat küldtek, vagy élelmiszert adományoztak, más esetben pedig vendégszeretettel tárták ki otthonuk ajtaját, hogy szállást és étkeztetést biztosítsanak a gyülekezetekben szakmai gyakorlatot végző seminaristáknak.

Ezek a helyzetek olyan közösségi tapasztalatokat eredményeztek, amelyek során örök életre szóló barátságok kötődtek.

A szolgálatra készülő ifjak iránti előzékeny és támogató magatartás abban is megnyilvánult, hogy egyesek készek voltak hosszú távon is ingyen vagy jutányos áron szállást biztosítani a diákoknak olyan időszakban, amikor nagyon nehezen, vagy túlságosan magas áron lehetett lakást vagy szobát bérelni Bukarestben. Tanulmányaim idején én magam is egy ilyen család jóindulatának voltam a haszonélvezője, amikor a Giurgiului sétány egyik lakásán „osztottunk” másik három diáktársammal.

Még nagyon sokat beszélhetnénk arról, hogy a testvérek hogyan próbálták meg odaadó lelkülettel eleget tenni a szemináriumi hallgatók szükségleteinek. Testvéreink Bukovinától Bărăganig, Bánáttól Dobrudzsáig mindig tetterre készen fejezték ki Isten iránti hálájukat, és támogatták azokat, akik egyházunk szemináriumában tanultak. Sok esetben a legjelentősebb támogatást a tanárfelelősök nyújtották, akik mondhatni anyai gondoskodással álltak a diákok rendelkezésére. Faluvégi testvérnő például minden szombatra szendvicset vagy harapnivalót készített azoknak a teológus hallgatóknak, akik a bukaresti „Bellu” gyülekezetben végezték a lelkési gyakorlatot. Ez a jóindulatú hozzáállás

fennmaradt még Cernica megnyitása után is, kifejezve az egyház jövője iránti élénk érdeklődést.

Még ha ezekben az ünnepi pillanatokban túlságosan is kevesen voltak „láthatók”, ők mégis azon „láthatatlan” személyek megvalósításainak a „kiteljesedései”, akik náluk sokkal többen vannak. Ezeket az embereket nem lehet előre hívni az emelvényez, nevüket sem lehet megemlíteni felszólalásokban, cikkekben vagy könyvekben, de tudjuk, hogy mégsem merülnek feledésbe, és egy napon majd nevükön lesznek szólítva, és akkor majd kiderül, hogy a nevük be lett írva az emlékkönyvbe, amely „iraték ő előtté azoknak, akik félik az Urat és becsülik az ő nevét.” Azért imádkozunk, hogy Isten jutalmazza meg az „Egyház iskolája” – és az egykori vagy jelenlegi diákok – iránt tanúsított minden jó cselekedetet és szándékot.

Azzal a szép gondolattal zárom soraimat, hogy egy napon majd mi, akik most a 100. évfordulót ünnepeltük, együtt leszünk a hajdani elsőéves hallgatókkal; de nemcsak velük, hanem mindazokkal, akik egy jobb iskolát szerettek volna, mely felkészíti a jobb haza polgárait. Segítsen az Úr, hogy azon a napon mindannyian lelkesen és hátaltel szívvel kiáltssuk majd: „JELEN!” ■

Emanuel Sălăgean, lelkipásztor, az Adventus Egyetem kommunikációért és hivatalos kapcsolatokért felelős igazgatója

WMAP¹ VERSUS BIG BANG

„Hihetetlen”, „egyedi”, „millenáris határkö”² – ezeket a jelzőket használták az asztrofizikusok, amikor a WMAP-szonda először küldött jeleket a Földre. A csupán $3,8 \times 5$ méteres, 850 kilogrammos űrszondát 2001-ben lötték fel 1,5 millió kilométer magasságba, hogy ily módon elkerülje a Földről származó különböző rádiósugarak okozta interferenciát. A szonda 2003 februárjában küldte az első eredményeket, amelyek ámulatba ejtették a kutatókat.³ Az objektum immár abba a stádiumba jutott, hogy képes „részletes képet alkotni a 380.000 éves univerzumból”.⁴

A feltételezések szerint a csillagok és a galaxisok úgy keletkeztek, hogy egy hatalmas robbanás fényt és sugárakat szórt szét a világűrben. Ez a hírhedt Big Bang-elmélet. A Hubble-teleszkópot azért lötték fel 1990-ben, hogy a csillagok fény spektrumát vizsgálva még több információt kapjunk az ősrobbanás momentumáról.

A fény a Holdról nagyjából 1 másodperc alatt jut el a Földre, a Naptól 8 perc alatt. Ebből az analógiából kiindulva 10, 20 vagy akár 100 évre is szükség van ahhoz, hogy az általunk ismert legközelebbi csillagoktól a fény eljusson hozzánk. A fény 300.000 kilométert tesz meg másodperceként, vagyis egy fényév ezer milliárd kilométernek felel meg. A galaxisok némelyike óriási távolságra van tőlünk, ezért a tőlük származó fény akár évmilliókat is „utazhatott”, míg hozzánk ért.

A James Webb-teleszkópot 2021 decemberében lötték fel, hogy folytassa a Hubble küldetését. Az új teleszkóp

képes infravörös felvételek készítésére. Néhány héttel ezelőtt Biden elnök bemutatta a Glass-z13, a Mabo-9 és a Ceres-93316 elnevezésű galaxisokról készült felvételeket, amelyek több mint 13 milliárd fényévre találhatók a Földtől. Amennyiben tehát a mérések helyesek, a fény ezekről a galaxisokról mintegy 13 milliárd év alatt jut el hozzánk. Ha figyelembe vesszük azt is, hogy ezek a galaxisok mozgásban vannak, a valós távolság sokkal nagyobb, és az is lehetséges, hogy a galaxisok csillagainak némelyike már nem is létezik.

A WMAP-szondának azonban más feladatot szántak. Nem a fény sugarakat vizsgálja, hanem a mikrohullámokat. Ezek hagyományos teleszkóppal nem érzékelhetők, miközben egyes feltételezések szerint a fénynél korábbi eredetűek. A várakozásoknak megfelelően a szonda igen nagy távolságból érzékelt ezeket a háttér-sugárzásokat. A számítások szerint ezek a sugárzások akkor keletkeztek, amikor a világegyetem nagyjából 380.000 éves lehetett. A Big Bang-elmélet hívei közt fellángolt a lelkesedés; az új felfedezés a Doppler-effektussal és a Hubble-állandóval (a világegyetem tágulási sebességének mutatójával) együtt elég érvelt szolgáltatott elméletük alátámasztására. A lelkesedés eltartott egy ideig, csak hogy miközben a szonda újabb méréseket végzett, olyan adatok is kiderültek, amelyekre nem számítottak.

A Big Bang-elmélet hívei javarészt az evolúciós elméletet támogatják, és úgy vélik, hogy ez egy megalapozott tudományos teória, míg a teremtéstörténet csupán hiten

alapuló vallásos nézet. Felmerül az egyszerű kérdés: valójában mennyire tudományos a Big Bang-elmélet? Elegendők-e a WMAP, a Hubble vagy a James Webb által szolgáltatott adatok ahhoz, hogy ezt kielégítően kijelenthessük?

Az értelmező szótárak szerint tudományos megállapításnak tekinthető az, ami megfigyelhető, lemérhető és megismételhető.⁶ Azonban e három feltétel egyike sem adott sem az ősrobbanás, sem az evolucionista elmélet esetében. Senki sem látta az ősrobbanást, ezért nem is elemezhető, méréssel nem meghatározható, laboratóriumban meg nem ismételhető. Következésképpen egy feltevézéseken alapuló elmélettel, nem pedig egy tudományos ténnyel van dolgunk, amit csak akkor lehet elfogadni, ha elhisszük. A Big Bang-elmélet elfogadása éppúgy épít a hitre, mint a teremtéstan. Ugyanez érvényes a Teremtés könyvére is, ami valójában nem egy tudományos értekezés, hanem egy esemény leírása. Az Istenbe vetett bizalom függvényében vagy elfogadjuk vagy nem. A kétó közti különbséget nem a hit, hanem Istennek az elfogadása vagy elutasítása adja.

Végigkövettem a Big Bang-elmélet kialakulásának folyamatát, és rájöttem, mennyire gyenge az emberi megérzés, amikor Isten nélkül próbál magyarázatot találni Isten világegyetemére. A Hubble-állandó meghatározásakor a hasonló nevet viselő teleszkóp felfedezte a világűr tágulási sebességét. A tudósok úgy gondolták, hogy ha fordítottan levezetik a folyamatot, megkapják a világegyetem életkorát. A számítások során pontosan 1,8 milliárd évet határoztak meg. Fizikusok számos nemzedéke gürcölt azért, hogy választ találjon a kérdésre: hogy lehet azt állítani, hogy a világegyetem 1,8 milliárd éves, ha a GN-z11 és a Hd1 galaxis 13 milliárd fényévre található tőlünk?⁷

Az ateista és magát nyíltan agnosztikusnak valló Fred Holy fizikus a teljes elmélet elvetését javasolta. Ésszerűtlen, hogy a világegyetem „egy egyszerű robbanás során létrejöhet... miközben ez az elmélet abból indul ki, hogy az anyag is egy hatalmas robbanás – a Big Bang – nyomán keletkezett.”⁸ George Gamow fizikus csak azért szállt szembe Holy állításaival, hogy mentse az elmélet becsületét, és módosításokat javasolva bevezette az inflációs változót (gyors robbanások első körben) és egyéb magyarázatokat, de minden újabb variáns csak cáfolta az előbbit. Őt újabb fizikusok követték, új véleményeket formálva, s így jelent meg az utóbbi években a GUT-modell (*Grand Unified Theory*), amely a bozonok és leptonok vizsgálatára alapozva kimondja, hogy mégis csak létezik egy kezdeti „misztikus erő”, amely mindent összefogott és egyensúlyban tartott, míg nem bekövetkezett az ősrobbanás. Nem tudni, hogy ez az elmélet tartalmaz-e igazságot. Fizikusok és katolikus teológusok is felkarolták ezt a nézetet, és az ősrobbanást Isten teremtői eszközének tekintik. Georges Lemaitre belga pap már 1927-ben azt állította, hogy a világegyetem egy szuperatomból jött létre.

Miért helytelen, ha kompromisszumos választ keressünk? Fogadjuk el Isten létezését, aki egyetemes törvények alapján munkálkodik. Miért ne lehetne az ősrobbanás is az isteni teremtés egyik cselekedete? A kérdés jogos, és a kevésbé beavatottak számára érdekes lehetőségek tűnhet, viszont az elmélet alaposabb elemzése során problémák merülnek fel.

Az első probléma: a *monopolok* (egy *monopol* egyetlen mágneses pólus). A GUT-modell szerint kezdetben hatalmas mennyiségű *monopol*nak kellett léteznie. A természetben viszont csak párban találkozzunk mágneses pólusokkal. Például, ha kettétörünk egy mágneset, két külön pólusú mágneset kapunk. Hogy állíthat egy elmélet olyat, ami a valóságban egyáltalán nem létezik?

Ehhez adódik hozzá a világegyetem anyagának sűrűsége (Omega), ami 0,1 egység, vagyis a kritikus határérték alatt van, miközben a világegyetem tágulása miatt ennek az értéknek változnia kellene. Ez mivel magyarázható? A jelenlegi értékek lehetővé teszik az univerzum létezését, miközben az értékek változása elképzelhetetlen katasztrófákhoz vezetne. Az a tény, hogy a 0,1 egység nem változott ilyen hosszú időn át, Michio Kaku szerint megmagyarázhatatlan: „Ahhoz, hogy az Omega – a világegyetem anyagának sűrűsége – 0,1 egységen maradjon, szükség volt arra, hogy Isten vagy egy másik teremtő erő csodálatos pontossággal épp ezt az értéket határozza meg. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi érték eléréséhez az Omega szintjét egy a száz trillióhoz pontossággal kellett meghatározni.”⁹ Hogy nem látják meg ebben az emberek Istent? Kaku így folytatja: „Próbáljatok meg egy ceruzát a hegyére állítani és egyensúlyban tartani! Tegyük fel, hogy elsőre sikerül. De hogy oldjuk meg, hogy a ceruza éveken át megálljon a hegyén?!¹⁰ Ez lehetetlen, hacsak Valaki nem tartja a ceruzát. Arthur Eddington fizikus kijelentette: „Tudósként egyszerűen nem tudom elhinni, hogy a dolgok jelenlegi állásának robbanás volt az eredete. Határozottan visszautasítom a jelenlegi természeti világ erőszakos eredetének elvét.”¹¹

A WMAP-szonda által küldött adatok¹² elemzése során az asztrofizikusok kezdeti lelkesedése alábbhagyott, mivel arra számítottak, hogy felfedezik a háttérsugárzást, amely azonban amint felfedezésre került, egyben óriási problémának is bizonyult, eléggé nagynak ahhoz, hogy megcáfolja a teljes Big Bang-elmélet. A világegyetem különböző területein mért sugárzás során arra jöttek rá, hogy a sugaraknak 13 milliárd évre volt szükségük ahhoz, hogy eljussanak hozzánk, viszont amikor visszafele

A TEREMTŐ NAGYSÁGA BENONE LUPU

**NEM LENNE EGY-
SZERÜBB MUSTÁR-
MAGNYI HITRŐL
BIZONYSÁGOT
TENNI ÉS ALÁZA-
TOSAN KÖZELEDNI
A VILÁGEGYETEM
URÁHOZ, MONDVÁN:
„URAM, ÉN ISTENEM,
NAGY VAGY TE IGEN”
(ZSOLT 104:1)?**

vezették le a méréseket, ugyanazokat a háttérsugárzásokat fedezték fel, ugyanazon a hőmérsékleten és frekvencián, amelyen 13 milliárd éven át utazott. Sokkoló felfedezés. Lehetett egy ősrobbanás 26 milliárd fényévnyi távolságra önmagától? Ráadásul ellentétes irányú sugárértekekkel? A világegyetem életkora, a sugárzások eredete és maga a Big Bang-elmélet is légből kapott.

A kutatások folytatásával azonban a helyzet nem javult, épp ellenkezőleg, csak bonyolódott. A WMAP megfigyelései alapján a világegyetem 380.000 éves korában – a sugárzás kialakulásának időpontjában – a sugárzás egyenlő mértékű mindenütt a világegyetemben. Nem beszélhetünk tehát ősrobbanásról, legfeljebb a világűr minden pontján tökéletesen azonos robbanásokról lehetne szó.

De ez nem minden, hiszen a Big Bang-elmélet alapján a legújabb számítások abszurd eredményekre vezetnek; amint már említettem ellentétes irányból mérve a sugárzás mértéke egyenlő. Két ellentétes, szélsőséges pont, viszont a világegyetem tágulása alapján 90 millió fényévnyi távolságra egymástól. Csakhogy az semmiképp sem lehetséges, hogy a sugárzások 90 millió évet utaztak csupán 380.000 év alatt, amit a világegyetem életkorának tartanak a háttérsugárzás keletkezésének pillanatában.

De a problémák száma csak tovább nő: mivel magyarázható a hatalmas, bonyolult galaxisok kialakulása ilyen rövid idő alatt? Mivel magyarázzuk, hogy a stabil, semleges hidrogén a világegyetem legtöbb területén külső beavatkozás, energiaforrás nélkül ionizálódott? Nincs válaszunk erre, és a WMAP által szolgáltatott meglepetéseknek sincs vége...

A déli égbolton, az Eridan csillagképben fedezték fel a *Hideg folt*¹³ nevű, 500 millió és 1 milliárd fényévnyi átmérőjű anomáliát, aminek egészen különös kozmikus sugárzása van. A hatalmas lyukkal kapcsolatosan senki sem tudott magyarázattal szolgálni. És ha még hozzátesszük,

hogy a WMAP-szonda igazolta a *sötét energia*¹⁴ – amely több mint 72%-ban tartja ellenőrzése alatt a világűr, további 25% pedig *ismeretlen matéria*¹⁵ – és a *barionanyag*¹⁶ létezését, akkor nyugodtan kijelenthetjük, hogy tényleg semmit sem tudunk arról, amiről azt állítjuk, hogy kiválóan ismerjük.

Az ősrobbanás-elmélethez való megátalkodott ragaszkodás még e kérdések felmerülése mellett is hatalmas hitet igényel. Oly sokat, hogy a tudomány embere így szinte vakbuzgóbb lett a falusi nénikénél, aki a templomban gyertyagyújtás közben elrebeg egy Miatyánkot. Nem lenne talán jobb, ha a szánkhoz tennénk a kezünket, és véget vetnénk a feltételezéseknek és spekulációknak a távoli világokkal kapcsolatosan? Nem lenne egyszerűbb mustármagnyi hitről bizonyosságot tenni és alázatosan közeledni a világegyetem Urához, mondván: „Uram, én Istenem, nagy vagy te igen” (Zsolt 104:1)? Nem rendelkezünk minden felelettel, és valószínűleg sosem fogunk tudni megválaszolni minden kérdést, de nyilvánvaló, hogy nem kellene dogmává előléptetnünk olyan elméleteket, amelyeket előbb vagy utóbb úgyis elvetnek. És ami a legfontosabb: egy napon majd lehetőségünk lesz Krisztussal együtt sokkal többet felfedezni azokból a titkokból, amelyek most ámulatba ejtenek. ■

Dr. Benone Lupu, lelkipásztor, Róma, Olaszország

1. A Wilkinson Microwave Anisotropy Probe űrszonda.
2. M. Kaku: *Mondi paraleli*, Torino 2005, 8. o.
3. Charles Bennett: *First Year WMAP, Observation: Foreground Emission*, *Astrophysical Journal Supplement*, 148. köt., 2003. szept., 97/117. o.
4. M. Kaku: *Mondi paraleli*, Torino 2005, 11. o.
5. Ez jelenleg a legmodernebb teleszkóp, amely átveszi a Hubble feladatait.
6. „Scientifico”: *Enciclopedia Treccani*, 2003, V. köt., 234. o.
7. Feltételezések szerint a GN-z11 galaxis 13,4 milliárd fényév távolságra van a Földtől.
8. K. Croswell: *The Univers at Midnight: Observation Illuminating the Cosmos*, 2001, 41–46. o.
9. Kaku: *Mondi paraleli*, Torino 2005, 90. o.
10. Kaku: *Mondi*, 91. o.
11. Croswell: *The Univers at Midnight*, 47. o.
12. G. Hinshaw: *Three Years WMAP Observation, Temperature Analysis*, *Astrophysical Journal Supplement*, 170. köt., 2007 június, 288–334. o.
13. M. Limon: *WMAP Five Years Explanatory*, Supplement, 2008. március 20.
14. Más néven *az űr energiája*, ami mindeddig ismeretlen, és csak feltételezéseink vannak róla.
15. L. Krauss: *Il mistero della massa mancante nell Universo*, Milano 2008; J. Feng: *Il lato oscuro dell Universo*, *Le Scienze*, 509, 2011. január, 34–41. o.
16. C. Amsler: *Review of Particle Physics*, *Physics Letters B*, 667. köt., 2008, 1–1340. o.

FELTÁMASZTÁSI TECHNIKÁK

Hányszor keresztelt, esketett és temetett Jézus? A Megváltó senkit sem keresztelt meg: „Jézus maga nem keresztelt, hanem a tanítványai” (Jn 4:2). Még legalább egyetlen vallásos házasságkötési szertartást sem vezetett, csupán meghívottként vett részt az egyik esküvőn: „És Jézus is meghivaték az ő tanítványaival együtt a menyegzőbe” (Jn 2:2). És egyetlen gyászistentiszteletet sem vezetett, ellenben az Ő jelenlétében feltámadtak a halottak.

Jézus „hazájában”, Galileában járunk. A „Nain” név jelentése: „kellemes”, „elbűvölő”. Ám ezen az elbűvölő helyen egy édesanya gyászol, és vele az egész falu. Nain egy a Tábor hegytől délre fekvő település Súnem közelében. Ma már teljes mértékben muzulmánok lakják. A hagyomány szerint a Tábor hegyen volt Jézus megdicsőülése.

A nők státusza a bibliai időkben

Milyen boldog lehetett a naini özvegy, hogy fiút szült! Minden zsidó nő, ha fia született, azt remélte, hogy ő lesz a megígért Messiás. „Egy halottat hoznak vala ki, egyetlen egy fiát az anyjának, és az özvegyasszony vala; és a városból nagy sokaság volt ő vele” (Lk 7:12). A görög „monogenes” („egyszülött”) kifejezés a Megváltóra utal (aki az „Atya egyszülöttje”), és noha más körülmények között, de részben a halálára is. A szerény gyászmenet szomorú látványa az Ő halálát vetíti előre, és eszünkbe juttatja a történetet, ami átjárta Mária szívét. Miközben a faluból egy nagy tömeg érez együtt az asszony fájdalmával, Mária fájdalmában csak néhány asszony osztozik, amikor a kereszt mellett siratja fiát, vagy amikor eltemeti Őt a sírba.

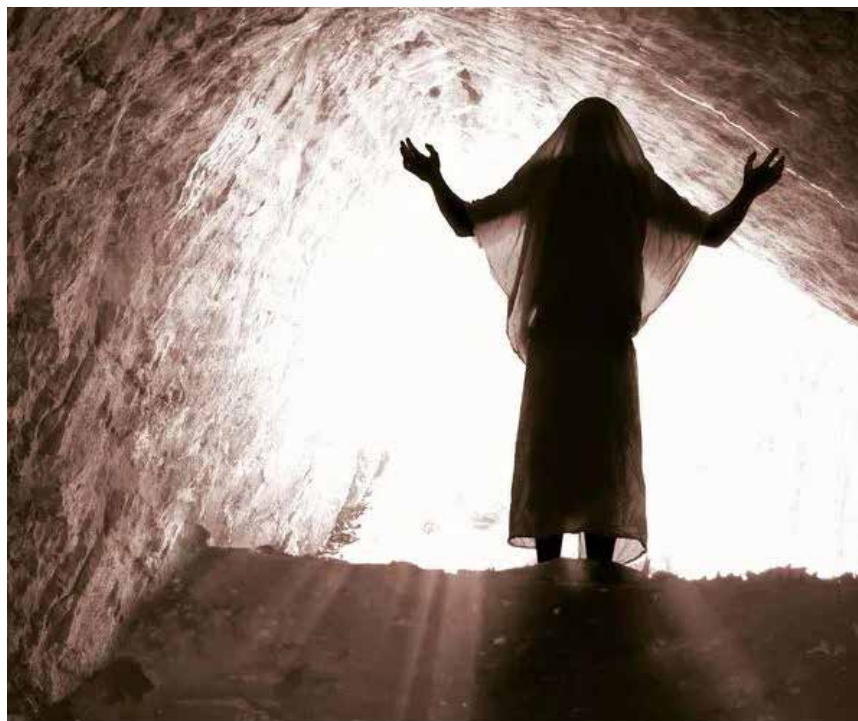
Az asszony a „szegények, árvák és özvegyek” jól ismert társadalmi csoportjához tartozott. Minden valószínűség szerint nagyon szegény volt. Minden nap szükségleteinek fedezésében a fia állandó segítségére és támogatására szorult, de most egyedül maradt. Özvegyként az akkori társadalom alacsonyabb rendűnek tekintette őt. A láthatáron még súlyosabb szegénység várt rá. Úgy tűnt, hogy életét igen nehéz körülmények közt fogja leélni.

A farizeusok által napjában háromszor elmondott ima adja vissza legjobban a nők státuszára vonatkozó akkori felfogást: „Hálát adok Uram, hogy nem születtem rabszolgának, pogánynak, nőnek vagy semmirekellőnek!” Az ókori világban a nőket alig tekintették feljebbvalónak az ingó javaknál, a férfiaknál jóval alacsonyabb rendűnek számítottak. A pogány filozófusok sokszor azon vitáztak, hogy van-e egyáltalán lelke a nőnek. Egyes pogány társadalmakban az apának vagy a férjnek a háztartásában élő nők fölötti hatalma addig terjedt, hogy még a kivégzésüket is elrendelhetette. A nők egyenjogúsága a keresztény tanításoknak és gyakorlatoknak a közvetlen eredménye.

**ISTENI
EGYÜTTÉRZÉS
DANIEL
NIȚULESCU**

**AZ ÚR JÉZUS ISMERI
MINDEN ÉDESANYA
TERHÉT. Ő A LEGJOBB
BARÁTJUK BÁRMILYEN
SZÜKSÉGHELYZET-
BEN. ÖRÖK KARJAIVAL
TÁMOGATJA ÖKET.**

MIND A JUDAIZMUSBAN, MIND A MUZULMÁN VILÁGBAN A NŐ A FÉRFI ÉRTÉKÉNEK A FELÉVEL ÉRT FEL. A KORÁN SZERINT EGY JOGI VITÁBAN KÉT NŐ TANÚSÁGTÉTELE ÉR FEL EGY FÉRFI TANÚVALLOMÁSÁVAL. A NŐK CSAK A TEMPLOM UDVARÁBA LÉPHETTEK BE, A ZSINAGÓGÁBAN PEDIG KÜLÖN TEREM VOLT SZÁMUKRA FENNTARTVA.

Az Ótestamentumban a nő társadalmi becsét a gazdasági értéke (munkaképessége) adta, és a férfi értékének felét képviselte. A férfiak esetében az árak a következők voltak: 1 hónaptól – 5 éves korig = 5 ezüst siklus; 5–20 éves fiú = 20 siklus; 20–60 éves férfi = 50 siklus; 60 év fölötti férfi = 15 siklus (lásd: 3Móz 27:1-13). Mind a judaizmusban, mind a muzulmán világban a nő a férfi értékének a felével ért fel. A Korán szerint egy jogi vitában két nő tanúságtétele ér fel egy férfi tanúvalloásával. A nők csak a templom udvarába léphettek be, a zsinagógába pedig – ahová a nekik kijelölt úton kellett menniük – külön terem volt számukra fenntartva. Abban az időben hatalmas boldogság érte a nőt, ha fia született, mert azt remélte, hogy ő lesz a várva várt Messiás. A muzulmán világban még napjainkban is stresszes időszakot élnek át a nők, míg nem szülnék fiút, mivel csak ezután nyerik el a környezetük tiszteletét. Ha úgy adódik, hogy lányt szül, az anya érzelmi-

leg igencsak nehéz „gyermekágyas” időszakot él át. Ami a válást illeti, a zsidóságban csak a férfi kezdeményezhette a szakítást. Az iszlám világban is csak a férfi válhat el, ehhez elég, ha háromszor kijelenti: „Elválok tőled!” Ezzel szemben a római kultúrában a nő is kezdeményezhette a válást, ezért is olvasható Mk 10:12 versében a következő kijelentés: „Ha pedig a feleség hagyja el a férjét, és mással kel egybe, házasságtörést követ el.”

Jézus együttérző magatartása az édesanyák iránt

Az özvegyet „nagy sokaság” (Lk 7:12). kísérte. Az asszony nehéz helyzete megindította falubelijeit szívet, ezért nagyon sokan kísérték el őt a temető kertbe, ami nagyjából egy kilométernyi távolságra feküdt. A sírokat sziklafalba vajták. Az emberek együttérzését megkétszerezte az Üdvözítő együttérzése.

„Jézus az édesanyák legjobb barátja. – Ha gyakrabban járulnának Jézushoz, és jobban bíznának

benne, terheik könnyebbé válnának és nyugalmat találnának. Az Úr Jézus ismeri minden édesanya terhét. Ő a legjobb barátjuk bármilyen szűk-séghelyzetben. Örök karjaival támogatja őket. A Megváltó, akinek az édesanyja szegénységgel és nélkülözéssel küzdött, együtt érez az édesanyákkal, támogatja őket a munkájukban, és meghallja buzgó imáikat. A Megváltó hosszú utat tett meg, hogy megnyugtassa a kananeus asszony felkavart lelkét, és ugyanezt képes megtenni napjainkban is az elkeseredett édesanyákért. Aki visszaadta a naini özvegy egyetlen fiát, miközben épp a temetőbe vitték, napjainkban is megindul a gyászoló édesanyák fájalmán. Aki sírt Lázár sírjánál, megbocsátott Mária Magdalénának, és a kereszten is eszébe jutott az édesanyja, feltámadása után pedig megjelent a síró asszonyoknak, tanúivá téve őket, ma is a nők legjobb barátja, és kész segíteni nekik, ha bíznak benne!”¹

Feltámasztási technikák

Jézus odalépett és megérintette a koporsót (Lk 7:14), ami a zsidó ceremóniális tisztaságra vonatkozó törvények áthágását jelentette, mivel az illető így hét napra tisztátalannak lett nyilvánítva. Nain elég közel feküdt Súnem várához, és időben nagyjából 800–900 évnyi távolságra volt két másik fontos, feltámadással kapcsolatos eseménytől. Jézus ezzel a csodás jelenettel utalt Elizeusra, aki feltámasztotta a sunamita fiát: „És bement, és bezárta az ajtót magára és a gyermekre, és könyörgött az Úrnak. És az ágyra felhágván, a gyermekre feküdt, és az ő száját a gyermek szájára tevő, szeméit szeméire, kezeit kezeire, és ráborult, és megmelegedék a gyermek teste. Azután felállott, és egyszer alá és fel járt a házban, majd újra felment és ráborult. Akkor a gyermek prüszszente vagy hétszer, és felnyitá szeméit” (2Kir 4:33-35).

Elizeus valószínűleg azt a módszert alkalmazta, amit Illés is a sareptai özvegy fiának feltámasztásakor. Egyes bibliamagyarázók szerint ez a pillanat jelöli az elsősegélynyújtás történetének kezdetét. „Uram, Istenem, nyomorúságot hozol erre az özvegyre is, akinél én lakom, hogy az ő fiát megöli? És ráborult háromszor a gyermekre...” (1Kir 17:20-21). A prófétától eltérően azonban Jézus megszólítja a holt fiatalembert: „Ifjú, néked mondom, kelj föl!” Nem tart hosszú bevezetőt, nem használ különböző élesztési technikákat, nem ejt ki a száján válogatott formulákat. A görög szövegben a hangsúly a „néked” szóra esik.

Az „Adventist Mission” c. folyóirat a következő csodáról számolt be.² Az első világháború végén Diran Chrakian örmény lelkész az isztam-

buli Diamondola Keanides („Kis Gyémánt”) nevű misszionárius lányért imádkozott. Ez a lány olyan volt, mint annak idején Dorkás. Egy napon Diamondola megbetegedett és meghalt. A lelkész sietett, hogy minél előbb eljusson hozzá, de későn érkezett meg. A házba belépve látta, amint két ápoló siratja az elhunyt lányt. Megfogta a gondozók kezét, és megkérdezte, hogy hisznek-e abban, hogy Istennek van hatalma feltámasztani a halottakat. A hölgyek jóváhagyólag bólogattak. Miközben Diran imádkozott, Isten jelenléte töltötte be a helyiséget. Imája befejeztével felállt az ágy mellől, megfogta Diamondola tehetetlen kezét, majd így szólt: „A Jézus nevében parancsolom neked, hogy térj vissza az életbe!” A még térdelő ápolók kinyitották a szemüket, és az ágyra néztek. Nagy meglepetésükre Diamondola felült, a lelkész pedig kérte, hogy hozzanak neki egy kis tejet.

„A halálnak völgye ott nem lészen” című ének története

William Cushing (1823–1902) 27 éven át volt a „Krisztus tanítványai” elnevezésű felekezet lelképásztora New York államban. Egy a beszédképességét is károsító hemiparézis miatt 47 éves korában vissza kellett vonulnia, és még ugyanabban az évben meghalt a felesége is, ami hatalmas szenvedést okozott számára. Az elkövetkező években volt ideje gondolkodni a „halál árnyékának völgyén”, amelyen élete során többször is áthaladt. Már lelkési szolgálatának nehéz éve alatt mély csüggedés gyötörte, és súlyos depresszióval küzdött, a benuálása pedig csak tetézte elkeseredését. William Jézusnak abban az ígéretében találta meg a nyugalmat, hogy eljön majd az idő, amikor a „halál árnyékának völgye” örökre eltűnik, és a feleségével együtt majd ott lehet Üdvözítője mellett az örök városban, ahol nem lesz többé betegség, kiáltás, fájdalom, könny és halál, és nem kell többé elszakadnia szeretteitől. Mivel egyre többet gondolt ezekre a dolgokra, 1896-ban megírta ennek az éneknek a szövegét. A következő években több mint 300 éneket komponált, melyek többsége a hívők reményteljes jövőjéről szól. ■

Dr. Daniel Nițulescu, történész, lelképásztor,
Munténiai Egyhásterület

**ELIZEUS VALÓ-
SZÍNŰLEG AZT
A MÓDSZERT
ALKALMAZTA,
AMIT ILLÉS IS
A SAREPTAI
ÖZVEGY FIÁNAK
FELTÁMASZTÁ-
SAKOR. EGYES
BIBLIAMAGYA-
RÁZÓK SZERINT
EZ A PILLANAT
JELÖLI AZ ELSŐ-
SEGÉLYNYÚJTÁS
TÖRTÉNETÉNEK
KEZDETÉT.**

1. *Signs of the Time*, 1902. augusztus 20.

2. <https://am.adventistmission.org/360-the-forgotten-missionary>

A KENYEREK MEGSOKASÍTÁSA

**BŐKEZŰ
ADAKOZÁS
STEFAN
RADU**

„EZZEL PRÓBÁLJATOK MEG ENGEM [...], HA NEM NYITOM MEG NÉKTEK AZ EGKE CSATORNÁIT, ÉS HA NEM ÁRASZTOK RÁTOK ÁLDÁST BŐSÉGESEN” (MAL 3:10).

A kenyerek megsokasítása: hol, mikor, és ki tette? Palesztinában, nagyjából 2000 évvel ezelőtt, a világ-egyetem és földünk Teremtője. Esteledett, és a hallgatói megéheztek. A tanítványok egy könnyelmű javaslattal álltak Jézus elé: „Bocsásd el a sokaságot, hogy elmenvén a körülvaló falvakba és majorokba megszálljanak, és eledelt találjanak, mert itt pusztá helyen vagyunk” (Lk 9:12).

Jézus azonban másképp gondolkodott: „Adjatok nékik ti enni” (13. v.) – utasította őket határozottan. Elcsodálkoztak: „Honnan adhatnánk mi, hisz szűkösek a tartalékaink? Hogy etethetnénk meg mintegy ötezer férfit?” Összesen akár tizenöt-húszezren is lehettek, hiszen fel van jegyezve, hogy „ötezen valának férfiak, asszonyokon és gyermekeken kívül” (Mt 14:21).

Jézus azonban csupán öt kenyérből és két halból etette meg az egész sokaságot: „Mindnyájan evének és megelégedének” (20. v.). De ennél még több is történt. Ugyanabban a szövegben olvassuk, hogy „felszedék a maradék darabokat, tizenkét teli kosárral”. Még a maradék is meghaladta az eledel kezdeti mennyiségét.

„Lehetetlen” – állítják a hitetlenek, hiszen az eset elmentmond a tömegmegmaradás törvényének, amely ki mondja, hogy egy zárt anyagi rendszer tömege állandó marad, függetlenül a rendszeren belül lejátszódó folyamatoktól. Már az elemi iskolában tanítják, hogy a természetben semmi sem vész el, és semmi sem gyarapszik, hanem csak legfeljebb átalakul. Lehet, hogy ez így van, de csak addig a pontig, amíg közbe nem lép a Teremtő! Ő teremtette az anyagot, és Ő is irányítja azt. Figyeljétek meg, hogy a kenyerek és a halak tömege a megsokasítás nyomán megsokszorozódott.

Akik nem hiszik el a megsokasítás csodáját, és a Teremtő létezésében sem hisznek, a legjobb esetben is csak mosolyognak. Kedves hitetlenek, én magam is megtapasztaltam a kenyerek megsokasítását (a halakét nem, mivel – figyelembe véve a vizek szennyezettségét – eszményi vegán étrenden élek)!

Létezik egy bibliai elv, mely szerint jövedelmünk tíz százaléka Istent illeti meg. Ahogy megkapjuk a jövedelmünket, félretesszük a tizedrészét, amit Isten művére ajánlunk fel, vagyis a lelkipásztorok, misszionáriusok és

Isten szolgálattevőinek ellátására. A Biblia erre a rendszerre vonatkozóan határozott utasításokat fogalmaz meg, amelyeket mind az Ó-, mind az Újtestamentumban megtaláljuk. Romániában egyes felekezetek nem fogadják el és nem is gyakorolják ezt a rendszert, miközben például Amerikában a testvérgyülekezeteik régóta alkalmazzák.

A hívők a tizeden kívül adományokat is felajánlanak különböző gyülekezeti projektek támogatására: a szegények megsegítésére, imaházak építésére, egyházi iskolák, idősoththonok támogatására. Mennyit kellene adományként felajánlanunk? Amennyit szeretnénk.

És most hadd szóljak a saját tapasztalatomról, ami a kenyerek megsokasítását illeti. Jövedelmünk 10%-át és további 5% adományt ajánlottunk fel az Úrnak. Atlantában éltünk. Én már nyugdíjas voltam, a feleségem, aki egészségügyi asszisztensként dolgozott, a nyugdíjazására készült, hogy majd minél több időt tölthessen az unokáival. Számot vetettem a jövedelmünkről és a kiadásainkról, és rájöttem, hogy az üzemanyagra, villanyáramra, földgázra, ruházatra szánt havi költségeinken kívül nem sok marad, így nehezen fogunk tudni megélni! Szűkös körülmények közt éltünk, egyik hónapról a másikra. Az Egyesült Államokban sem mindenki milliárdos.

Ennek ellenére elhatároztuk, hogy az Úr munkájára szánt adományaink összegét 5%-ról 10%-ra növeljük. Ez azt jelentette, hogy a tized mellett (ami nem képezhetette alku tárgyát), további 10%-ot ajánlottunk fel adományként.

És csodák csodája! Míg akkoriban a túlélésünkért küzdöttünk, ma már van elég pénzünk, és hónapról hónapra félre is tudunk tenni. Noha ebben az inflációs időszakban is bőségesen étkezünk, a pénzünk valósággal „nyúlik”, mint a gumi. Isten mondta: „Ezzel próbáljatok meg engem [...], ha nem nyitom meg néktek az egek csatornáit, és ha nem árasztok rátok áldást bőségesen” (Mal 3:10).

Ezt tette Isten akkor, és ezt teszi most is. Ő „az igazmondó Isten” (Tit 1:2). Csodák által élünk, ahogy a zsoltáros is mondta: „Csodálatos dolgokat szól szánkunk a te igazságodban, üdvösségünknek Istene; e föld minden szélének és a messze tengernek bizodalma” (Zsolt 65:5).

Aki nem hiszi el a kenyerek megsokasításának csodáját, próbálja ki ezt a módszert! Mi minden hónapban kipróbáljuk, és sosem bánjuk meg! Áldott légy örökkön örökké, Uram! Ámen! ■

Dr. Radu Ștefan, nyugdíjas lelkipásztor,
a hittudományok doktora

A TÖRTÉNELEM ALKONYA

Minden nép ismeri saját nemzeti ünnepét vagy születésnapját. Vannak olyan befolyással bíró országok, amelyek nemzeti ünnepére az egész világ odafigyel. Júliusban két ilyen fontos ünnep is van: az Amerikai Egyesült Államokban 4-én, Franciaországban pedig 14-én. Mindkettő forradalom emlékünnep, és hatása túlmutat országhatárokon és geopolitikai kereteken. A Dániel és a Jelenések könyve a világ és az azt uraló hatalmak profetikus átvilágításának bemutatása. Különösen a Jelenések, amelyet a tartalma miatt lepecsételt és sokak számára felfoghatatlan könyvnek tekintettek, mivel tele van jelképekkel. Az érintett témák némelyike felkeltette sokak érdeklődését és képzelőerejét. A fenevad jele, a 666, figyelembe véve egész világra kiterjedő befolyását, már régóta érdekli a közvéleményt, nyugtalanságot és félelmetes forgatókönyveket produkálva.

Mivel azonban ez a jel egy olyan hatalomé, amelyről Jelenések 13. fejezetében olvashatunk, mindenképpen szükséges azonosítanunk a fenevad kilétét. Hogy jutottunk erre a felfedezésre? Ki vagy mi a fenevad, amely rákényszeríti a jelét az egész világra?

Profécia a hívők szolgálatában és megértési szintjén

A XIX. században az első szombatünneplők történelmileg értelmezték a Jelenések könyvét és a profetikus írásokat, és a profetikus képekre mint kódolt nyelvezettel közölt üzenetekre történelmi valóságként vagy természetes eseményekként tekintettek. A problémát az üzenet megfejtése okozta. Ezzel foglalkozik az exegézis és a bibliai hermeneutika, amely próbálja megtalálni az összefüggéseket a szövegben bemutatott kép és az azt jelképező esemény között.

Számos olvasót összezavart, hogy nem értették meg magának a kommunikációs módszernek a szükségességét. Miért kellett a dolgokat ennyire bonyolítani, miközben inkább arra lenne szükség, hogy az üzenet mindenki számára felfogható legyen. Érdeke Istennek, hogy értékes információkat rejtjen el az ember elől, akinek Őrá van szüksége?

Noha a válasz sokkal tágabb teret igényel, az segít a leginkább abban, hogy megértsük az Isten és ember közti kommunikációs feszültséget, hogy egyetemes háborúban vagyunk. Minden háború az Isten és Sátán közti konfliktusban gyökerezik. Háború idején változnak a törvények, és az információáramlás is bonyolultabb, ugyanakkor fontosabb is.

Ahogy a második világháborúban az angoloknak sikerült megfejteniük a német Enigma szerkezet segítségé-

vel küldött kódolt üzeneteket, a proféciaikban is megfelelő kódfejtésre van szükség ahhoz, hogy az üzenetet mindenki megértse, akit foglalkoztat a saját sorsa, és készül, hiszen „megtisztulnak, megfehérednek és megpróbáltatnak sokan, az istentelenek pedig istentelenül cselekszenek, és az istentelenek közül senki sem érti; de az értelmesek értik” (Dán 12:10).

A Jelenések könyvét titok övezi, és nehezen érthető nyelvezetével még mindig ámulatba ejti az embereket. Számos bibliamagyarázó szerint ez a könyv olyan, mint egy idegen test a Szentírásban. Még Luther is azt állította, hogy nem kellett volna bekerülnie a bibliai kánonba, mivel nem tartalmaz érthető és a keresztények számára hasznos üzenetet. Az „egyebek” kategóriába sorolta, és a Zsidókhoz írt levéllel, Jakab és Júdas episztoláival együtt a bibliai kánonon kívüli könyvnek tekintette. Kálvinnak is „komoly fenntartásai voltak a Jelenések jelentőségével kapcsolatban” (Drane, 778. o.).

A fenevadak Jelenések 13. fejezetében

Jelenések 13. része a könyv egyik legizgalmasabb fejezete. A protestantizmus leleplezte az első fenevadat, és azt a pápasággal azonosította. Nyilvánvalóvá vált, hogy egy ilyen felfedezés után nincs többé esély a tárgyalásra katolikusok és protestánsok között. Ilyen alapon a protestáns reformáció többnek bizonyult politikai-vallási tényezők által generált történelmi eseménynél, vagy egy lázadó szerzetes által kirobbantott vitánál. Profetikus momentum volt. Az egyház, melynek égisze alatt engedelmesen meghúzták magukat az európai nemzetek, az első fenevaddal azonosult: „És láték egy fenevadat feljöni a tengerből, amelynek hét feje és tíz szarva vala, és az ő szarvain tíz korona, és az ő fejein a káromlásnak neve” (Jel 13:1). A sokk az egész világon érezhető volt. De ennél még nehezebb megérteni azt a pszichológiai hatást, amit Luther felfedezése okozott az egyház hívei számára. Maradt azonban még egy leleplezetlen fenevad.

Már a protestáns század utáni időszakban kezdte foglalkoztatni az embereket a bárányéhoz hasonló szarvú fenevad kiléte: „Azután láték más fenevadat feljöni a földből, akinek két szarva vala, a Bárányéhoz hasonló, de úgy szól vala, mint a sárkány” (Jel 13:11).

LeRoy Froom adventista író „Elődeink profetikus hite” (1948) című könyvében leírja, hogy miként alakult ki

**PROFETIKUS
RADIOGRAFIA
MUGUREL
ASAFTEI**

„AZ ÚR BEÍRVÁN,
FELJEGYZI A NÉPET:
EZ OTT SZÜLETETT!”
(ZSOLT 87:6).

a Jelenések központi fejezeteinek magyarázata. Először az angol Thomas Goodwin, puritán teológus kezdett foglalkozni a kérdéssel, aki szerint a 13. fejezetben említett második fenevad a pápaság protestáns képe a református egyházon belül. Nagyjából száz évvel később, az 1776-os amerikai függetlenségi háború idején Backus, baptista történész a protestantizmust nevezte meg a pápasággal azonos entitásként.

Húsz évvel később két kongregációs amerikai, Jeremy Belknap és John Bacon némileg hasonló nézeteket vallott, de tovább lépve azzal érvelt, hogy a két szarv egyfelől a polgári, másfelől pedig a vallási szabadságot jelképezi. Az amerikai deista, szabadkőműves és unitárius mozgalmak berkeiben ezek a fogalmak nagyobb jelentőséggel bírtak, mégsem sikerült hermeneutikai irányzattá válniuk. Noha egyik mozgalom sem mondta ki határozottan, hogy melyik konkrét politikai hatalomról lehet szó, a jelkép mégis Amerikára vagy a globális Nyugatra mutatott.

Személyes megtérés a profetikus térben

Az odaszentelt életű, baptista William Miller később lemondott a hitéről és a deizmus hívévé vált, mely filozofikus irányzat szerint Isten egyáltalán nem avatkozik be az általa teremtett világ sorsába. Megteremtette a világegyetemet, visszavonult, és most minden a természeti törvények alapján működik, mint egy gépezet, és megfelelő „karbantartás” mellett örökre fennmarad. Végül Miller szabadkőműves lett, mivel ennek a csoportosulásnak a szellemisége illetleg inkább új filozófiai nézeteihez. Aztán részt vett az 1812-es háborúban, amelynek borzalmai meggyőzték arról, hogy a világ nem olyan, mint egy gépezet, és az ember egyáltalán nem önálló, hanem egy önmagánál nagyobb hatalomtól függ. Az összezsúpolások szörnyűségei elkeserítették, és csodának tartotta, hogy életben maradt, és a hazája megnyerte a háborút. Végül elkezdte újból tanulmányozni a Bibliát, különösen a próféciákat, arra gondolva, hogy Isten mégiscsak jelen van a világban, és közvetlenül beavatkozik a történelembe, akkor is, ha láthatatlan. Elhatározta, hogy szembeáll a deista elmélettel.

Dániel könyvét tanulmányozva fedezte fel, hogy az angyalok feladatokat teljesítenek, és az üzenetek közlése mellett magyarázatokkal is szolgálnak: „És emberi szót hallék az Ulai közén; kiálta pedig és monda: Gábiel, értesd meg azzal a látást!” (Dán 8:16).

A prófécia tehát már nem felfoghatatlan titok volt, csak meg kellett ismerni a magyarázat kulcsát, és történelmi entitásokkal kellett azonosítani a jelképeket, ami nem könnyű, viszont lényeges feladat a keresztény jellem fejlődése szempontjából. Az új felfedezéseknek nem az volt a rendeltetésük, hogy kielégítsék a kíváncsiságokat, vagy önteltebbé tegyék azokat, akiket a magukról alkotott megítélés érdekelt csupán, hanem az, hogy meg-

erősítsék az emberekben Isten világot igazgató mennyei terve iránti bizalmat. Isten akarata, hogy mindenki részese legyen ennek a tervnek. A felfedezés, miszerint az örök erkölcsi törvény és a Jézusba vetett hit általi bűnbocsánat különösképpen fontos ahhoz, hogy a Jézus képmása kialakulhasson az újjászületett emberben, a Szentírás még alaposabb kutatására serkentette az embereket. Ám ezeket a tanításokat egyházi és állami intézmények formájában megjelenő démoni erők próbálták akadályozni.

Következésképpen a Jelenések könyvében található jelképek megfejtése, különösen a kétszarvú fenevad identitására vonatkozóan, nem remélt lendületet adott az érdeklődőknek, hogy készüljenek az Úr fogadására. Ahogy első eljövetelekor Jézus az akkori politikai fenevadakkal – Nagy Heródeszel, Heródes Antipással, Pilátussal és a papsággal – került ellentétbe, visszajövetelekor a világ fenevadjai próbálják meg elpusztítani népét, és elterelni az emberek figyelmét a föld legfontosabb eseményéről: látható, dicsőséges visszajöveteléről. És ahogy a politikai hatalmak vezetői egyesültek a zsidó vallási előjárókkal, úgy fognak egyesülni a politikai erők a hagyományos és protestáns vallási hatalmakkal annak érdekében, hogy elfojtsák a lelki ébredést és a készenléletet szorgalmazó mozgalmat.

A szarv-implantátum

Az első adventistákat nem (különösen) befolyásolták a korábbi századok teológusainak magyarázatai. Apollós Hale és Josiah Litch a második fenevadnak Franciaországot tekintette, amely 1789-ben halálos sebet ejtett a pápaságon. A francia forradalom nagyjából az amerikai forradalom (függetlenségi háború) után két évtizeddel tört ki, és egyes adatok szerint az előbbi hatással volt az utóbbira (Dorneles, 34. o.).

A Dániel 8. és a Jelenések 14. fejezetében található próféciák felkeltették az első adventisták érdeklődését. A törvény és a hit meghatározó tényezőnek bizonyult a végidei egyház számára. A törvényt teljes egészében be kellett tartani, beleértve a negyedik parancsolatot is. Amerikában bonyolult kulturális, politikai és vallási kontextus alakult ki: egyfelől erőteljes lelki ébredési mozgalmak jelentek meg, másfelől pedig egyre inkább elterjedt a szekularizmus.

A „The Present Truth” című folyóirat 1850. márciusi számában George Holt a következőket írta: „Nálunk van az igazság, a mi álláspontunk helyes az Isten parancsolataival és a Jézus Krisztus bizonyágtételével kapcsolatosan!” A teljes törvényről van szó, nemcsak néhány parancsolatról. Fontos volt a szombatra vonatkozó parancs. A megcsonkított törvény nem felelhetett meg a profetikusan tanításoknak. A törvényt helyre kellett állítani, és minden parancsolatot vissza kellett helyezni a maga helyére. Ilyen alapon Holt számára a fenevad és képének imádása egyenlő volt a hét első napjának megtartásával a hetedik helyett, amely az erkölcsi törvény részeként Isten határozottan kijelentett tekintélyét is magában hordozza (Dorneles, 34. o.).

Holt megértette, hogy a második fenevad jellemében hasonlít az elsőhöz, szájukat megnyitva ugyanazt szölik. Véleménye szerint a két szarv a protestantizmust illetve a republikánus nézeteket jelképezi. Hiram Case ezen túlmenően kijelenti, hogy a második fenevad az állam és az egyház egységét szimbolizálja, mint a középkorban.

Végül John Andrews vonta le a következtetést, aki csupán 21 évesen terjedelmes cikket írt a *Review and Herald* hasábjain, rámutatva, hogy ez a fenevad különbözik a tíz szarvtól, és hogy az 1789-ben halálos sebet kapott fenevadat követi, átvéve az első fenevad hatalmát. Új kormányzati formára utal, hogy a földből jön fel, és a korábbi hatalmaktól eltérően nem tartozik sem a Dániel 7. fejezetében leírt négy fenevadhoz, sem a tengerből feljövő első fenevad tíz szarvához, ezért nem lehet európai. „Értelemezésünk szerint a két szarv e nemzet polgári és vallási hatalmára utal – vagyis a polgári republikánus és a protestáns vallási hatalomra” – állapította meg. Egyetlen más ország vagy hatalom sem képviselheti jobban a bárányt, mint „ez a nemzet”, amelynek a Függetlenségi Nyilatkozata szerint „minden ember egyenlőnek és szabadnak; az élethez, a szabadsághoz és a boldogság-

ra törekvéshez elidegeníthetelen joggal születik.” Ezáltal a bárány szarvai által jelképezett kormányhatalom alapja a sárkány gondolkodása, amely az ámítás művésze. Ez a fenevad próbálja elpusztítani Isten népét a vég idején.

Andrews azonban nem jelentette ki, hogy ez a nemzet az Egyesült Államok lenne (Dorneles, 36. o.). Már 1850-ben közkezen forgott egy ábra, mely a bárányszarvú fenevadat a „pápaság szentképeként” vagy mint a „Protestáns Egyesült Államok Köztársaságát” ábrázolta (Dorneles, 35. o.).

1854-ben a *Review and Herald* hasábjain jelent meg Loughborough „A kétszarvú fenevad” című cikke, amelyben az Egyesült Államokat azonosította a fenevadként, mivel különböznie kell Franciaországtól, amely a tíz szarv közül egy, és amelynek köztársasági államformája van (Dorneles, 37. o.). Hiram Edson is azt állította, hogy épp a vallásszabadság terén hasonlít ez a fenevad a bárányszarvhoz.

1854-ben tehát felfedezték a fenevad kilétét. Noha korábban más protestáns teológusok is végeztek úttörő munkát ezen a téren, ténylegesen csak az adventistáknak sikerült azonosítaniuk a „bárányéhoz hasonló szarvú fenevadat” jelképező politikai hatalmat. Szerintük az Egyesült Államok attól a pillanattól kezdve lesz „fenevad”, amikor tényleges kényszerrel gyakorolva korlátozza az imádati szabadságot, és önkényuralmi rendszere révén a hamis imádatra kényszeríti.

A második fenevad valójában hasonló az elsőhöz, csak más szarvai vannak. A görög „allo thērion” kifejezés alkalmazása a „heteron thērion” helyett még inkább hangsúlyozza, hogy egyazon genetikai eredettel van dolgunk.

Nem maradt más hátra, mint értékelni azok bátorságát és őszinteségét, akik annak idején nem féltek kijelenteni, hogy országuk az emberi szabadság és fejlődés zászlóvivőjeként valójában a világ azon legkegyetlenebb hatalmai közé fog tartozni, amelyek a vallási lelkiismeret legparányibb morzsáját is eltiporják.

Luther később megértette, hogy egyháza fenevad, mely felfalja híveit. Pál apostol korában is nyilvánvalóvá vált ez a jelenség a zsidó keresztények számára. Pál apostol mindkét oldalon állt: volt üldözött és üldöző is. Ezt fedezték fel az adventista pionírok is.

Henry Kissinger 1968-ban az apokaliptikus képekkel megegyező kijelentést tett: „Veszélyes lehet Amerika elenségének lenni, viszont Amerika barátjának lenni: végzetes.” ■

Mugurel Asaței, a Moldovai Egyházterület titkára

Bibliográfia:

Dorneles, Vanderlei. *The Last Empire*, 2016, Safeliz, ISBN 978-84-7208-596-1.
Drane, John. *An Introduction to The Bible*, ISBN 0-7459-1910-3.
Robertson, Ritchie. *Iluminismul*, ISBN 978-630-319-251-2.

AZ ÓTESTAMENTUM ISTENÉVEL SZEMBENI FÓBIA

A legutóbbi számban az első századok gnosztikus eretnekeiről és megtévesztő tanaikról számoltam be Simon Mágustól Sinopei Markiónig. Keresztényeknek tartották magukat, holott misztikus tanítók voltak, akik megpróbálták egy jóindulatúbb istent kreálni annál, aki a héber Szentírásban kinyilatkoztatta magát.

A manicheisták

A manicheista eretnecség nagyon befolyásos gnosztikus vallás volt, Mani (216–277), az arám gyökerű iráni próféta¹ alapította Babilon környékén. Apja elkeszaita volt. Ifjú korában Mani látomást kaphatott mennyei ikertestvérétől, aki arra kérte, hogy lépjen ki az elkeszaita szektából, és váljon az igazi evangéliummal rendelkező Jézus valódi apostolává. Amikor megnőtt a befolyása és követőinek száma a Pártus Birodalomban, Mani I. Bahrám király rendeletére börtönbe zárták. A döntés mögött mazdeista papok uszító tevékenysége állt. Mani egy börtönben töltött hónap után életét vesztette (vagy kivégezték).

Mani elsőszámú ihletforrása a markióni, bardeszanita és perzsa doktrínák, valamint az „Énok könyve”. Indiai látogatása eredményeként hindu elemeket is kölcsönzött a világnézetéhez. Teológiája lényegében dualista volt, a perzsa mazdeizmushoz és a markionizmushoz hasonlóan két – egy jó és egy rossz – isten létezését hangsúlyozta (a „Hatalmasság Atyja” és a „Sötétség Királya”).

A két ellentétes elvet – a zsidó-keresztény determináltság folytán – világosságnak és sötétségnek nevezte. Mani jóságos istene azonban nem volt mindenható is. Másrészt, a gonosz istent Mózes Istenével azonosította, a zsidókat és a keresztényeket pedig a sötétség fiainak nevezte, akárcsak a pogányokat.

A manicheista meglátás szerinti teremtéstörténet megemlíti Ádámot, Évát és a Ragyogó Jézust, viszont tele van pogány fantazmagóriákkal, mint például: az Élet Anyja, a Fény Lánya, az Archetipikus Ember, valamint további másodrangú istenség. A manicheizmus idejémmúltnak tekinti a Biblia kinyilatkoztatását, kijelentvén, hogy Isten előbb Zarathustra, Buddha és Jézus révén szólt, és csak ezt követően igaz apostola, Mani, az eljövendő Paraklétosz (a Vigasztaló) által.

A manicheisták hitték, hogy a lélek a fény szférájából származik, az anyag pedig a sötétség vilá-

gából. A világegyetem, az emberiség és az emberi lélek e két dimenzió konfliktusának az eredménye, amiben egyaránt van fény és sötétségi rész is. Következésképpen a természetben létező gonosz nem Isten alkotása, hanem a gonosz isten (az ördög) szembeszegülésének az eredménye.

Mani néhány írást és egy kétosztályos – választottakból és hallgatókból álló – egyházat hagyott maga után. A választottak voltaképpen színes ruhába öltözött aszkéta szerzetesek voltak, a hallgatók pedig egyszerű laikus hívők, akik a hallált követő tökéletesség állapota után vágyódtak. A választottak csoportja a manicheista hierarchia szerint presbiterekre, püspökökre és pátriárkákra tagolódott, akárcsak az ortodox egyházban.

Krisztust a manicheisták a Világ Lelkének fogták fel, akit a fény öt eleme alkot: szánakozó Krisztus, akit a világban mindenütt keresztre feszítettek, azokban a fényrészekben is, amelyek az állatokban és a növényekben vannak. E fenséges képzelenségeket vallották a „választott” szerzetesek. Nem házasodtak, nem fogyasztottak szeszes italt és húst, nem természetek növényeket és nem főztek, mert szerintük ez felért a gyilkossággal. Főztek helyettük és nekik a hallgatók, s a választottak imádkoztak értük, hogy megbocsáttassanak a bűneik.²

A választottak napi négyszer imádkoztak, a hallgatók pedig hétszer, miután rituális mosakodáson estek át. Imáikban áldották Istent, az apostolokat és a lelkeket. Tizenkétszer térdeltek le, nappal a nap, éjjel a hold felé fordulva. Ami pedig az üdvösség reménységét illeti, nem hittek Jézus engesztelő áldozatában. Az ő Krisztusuk egyfajta éteri Krisztus volt, az üdvösség pedig a fény országába való felemelkedést jelentette.

A manicheisták egykor az ortodox keresztények legfontosabb vetélytársai voltak a római többistenhitűség ellenpólusaként. Hippói Szent Ágoston afrikai püspök kereszténységre áttért manicheista volt. Modernkori teológusok szerint nézeteit – legfőként a testhez és a nemiséghöz való viszony tekintetében – nagymértékben befolyásolta a manicheista lelkiség.

A manicheistákat a Római és a Pártus Birodalomban is üldözték és gyakran kivégezték. A keresztények elleni perzekúció elindítása előtt Diocletianus rendeletben parancsolta meg, hogy égesenek el minden manicheista kéziratot azokkal

A VILÁGEGYETEM,
AZ EMBERISÉG ÉS
AZ EMBERI LÉLEK
KÉT DIMENZIÓ
KONFLIKTUSÁNAK
AZ EREDMÉNYE,
AMIBEN EGY-
RÁNT VAN FÉNYI
ÉS SÖTÉTSÉGI
RÉSZ IS. KÖVET-
KEZÉSKÉPPEN
A TERMÉSZETBEN
LÉTEZŐ GONOSZ
NEM ISTEN ALKO-
TÁSA, HANEM
A GONOSZ ISTEN
(AZ ÖRDÖG) SZEM-
BESZEGÜLÉSÉNEK
AZ EREDMÉNYE.

a hívekkel együtt, akik nem mondanak le nyilvánosan a hitükről.

Miután a Római Birodalomban győzött a kereszténység, Theodosius uralkodásának idején rendszeresen üldözték a manicheista szerzeteseket, így az V. században szinte teljesen kiirtották őket, még a Keleti Birodalomban is kevesen maradtak a VI. század idejére.

A manicheisták azonban tovább folytatták tevékenységüket a keresztény Kelet határain túl. Egészen Kínáig jutottak el, ahol 550 és 1370 között működtek, politikai lázadásokban vettek részt, aminek eredményeként kemény megtorlásban volt részük. A kínaiak démonimádó vegetáriánusoknak nevezték őket (*chī cài sì mó*). Közép-Ázsiában a manicheizmus 763 után rövid időre államvallássá vált, és egészen a XIII. századig maradt fenn. A muzulmán közösség egy ideig megtúrta őket, de a VIII. században egyfajta iszlám inkvizíció jött létre a dualisták azonosítására és mindazok kivégzésére, akik nem tagadták meg eretnek hitüket.

Az ortodox Keleti Birodalomban és a katolikus Európában a manicheizmus az Egyiptomtól Hispániáig és Arméniától a Balkánon át Galliáig és Németalföldig elterjedt priscillianusok, paulikiánusok, bogumilok és kathárok neomanicheizmusáé maradt fenn.

A priscillianusok

Priscillianus (340–385)³, a gazdag, művelt és rendkívül tehetséges spanyol nemes 370 körül egy manicheista típusú mozgalmat indított el, amely a szélsőséges aszketizmust és tanulmányozást hirdette. Egy Egyiptomból származó gnosztikus hálózat közvetítésével került ennek az eretnekiségnek a vonzáskörébe. Priscillianus számos laikust és három püspököt is a maga oldalára állított, de a zaragozai zsinaton meg sem jelentek. A zsinat semmibevétele ellenére Priscillianust azonnal Ávila püspökévé választották (380).

A Nyugati Birodalom keresztény császára, Gratianus rendeletet adott ki, melynek értelmében a priscillianusokat megfosztották a vagyonuktól és száműzték őket. Ekkor a szekta vezetői a spanyol származású I. Damáz pápánál kérvényezték, hogy közvetítsen az érdekükben.

Útban Róma felé galliai támogatók csatlakoztak hozzájuk, köztük szép számmal nők is; de mivel egyetlen itáliai püspök sem segített nekik, megvesztegetés útján hatékony közbenjárókat környeztek meg, akiknek sikerült elérniük, hogy megőrizhessék javaikat, sőt, üldözni kezdték korábbi sanyargatóikat!

Időközben Gratianus császárt meggyilkolták, és Maximus vette át a helyét, aki 384-ben Bordeaux-ban zsinatot hívott össze, amelyen Priscillianust és követőit varázslás vádjával halálra ítélték. Ez volt az első olyan eset, amikor a keresztény birodalom halállal büntette az eretnekséget. Több galliai és itáliai püspök – köztük Róma püspöke is – tiltakozott ez ellen a hitvédő módszer ellen, amely nem vezetett eredményre, ugyanis tovább nőtt a priscillianusok száma. Négy hispániai zsinatra volt szükség ahhoz, hogy a VI. századra kiirtsák ezt az eretnek mozgalmat.

Ennek az irányzatnak a teológiája manicheista jegyeket hordozott magában, ugyanaz a test-lélek, sötétség-világosság ellentét kényszerképzete jellemezte, viszont közelebb állt az egyház ortodoxiájához. A priscillianusok nem vetették el teljesen az Ószövetséget – ők csak a teremtéstörténettel nem értettek egyet –, viszont ihletteként fogadták el az apokrif írásokat. Hitték, hogy a „lelki emberek” (a szintagma intellektuális és aszkéta értelmezése szerint: „a bölcsesség és a világoosság fiai”) megítélhetnek minden dolgot, de fennhangon állították, hogy felettük senki sem ítélezhet (1Kor 2:15).

A priscillianusok helytelenítették a házasságot; a házasságban élőkől önmegtartóztatást vártak el; a hús és a bor még a nagy ünnepek alkalmával is tiltott volt a körükben. Nem templomokban, hanem házaknál gyülekeztek, mint a titkos társaságok, akiknek tagjai különleges eskü alatt álltak.

A markioniták és manicheisták új nemzedéke: „jó keresztények”?

A paulikiánusok Örményországban jelentek meg 650 körül, és Pál apostol követőinek, a hivatalos egyház reformátorainak tartották magukat.⁴ „Jó keresztényekként” az ortodoxokat „romantáknak” nevezték. Úttörőjük Constantin-Silvanus és Simeon-Titus volt, mindketten vértanúk.

A paulikiánusok radikalizmusa, manicheista beütései és a szentképrombolókkal való szövetsége⁵ vad üldözésekhez vezetett ellenük a IX. század második felében. A keresztény Örményországban, akárcsak az ortodox keleti birodalomban, az eretnekeket száműzetéssel és halállal büntették. A paulikiánusok egy része muzulmán területekre menekült, ahol önálló államot alapítottak, felépi-

BIBLIA-ROMBOLÓ HAMISÍTVANYOK FLORIN LAIU

AZ ELSŐ SZÁZADOK
GNOSZTIKUS ERETNEKEIT
ÉS MEGTÉVESZTŐ TANAIT
VIZSGÁLVA MAGUKAT
KERESZTÉNYNEK TARTÓ
MISZTIKUS TANÍTÓKKAL
TALÁLKOZUNK, AKIK MEG-
PRÓBÁLTAK EGY JÓINDU-
LATÚBB ISTENT KRÉALNI
ANNÁL, AKI A HÉBER
SZENTÍRÁSBAN KINYILAT-
KOZTATTA MAGÁT.

tették Amára és Tefrike városát, és fegyverrel harcoltak a birodalom ellen. 867-ben több birodalmi várost is kifosztottak, eljutottak egészen Efézusig, és papokat ejtettek foglyul. Az ortodox birodalom megtorlásai nyomán azonban 878-ban megszűnt az államuk.

A VIII–IX. századi Örményországban a paulikiánusok a **tondrakiánusokkal**⁶ vegyültek, ha csak ez utóbbiak nem voltak maguk is forradalmi paulikiánusok közösségek. A tondrakiánusok nem fogadták el a hivatalos egyház szentségeit (misztériumait: a keresztséget, úrvacsorát), a vasárnap szentségét, a térdepelés gyakorlatát, a kereszt és a szentképek imádatát, valamint a lélek halhatatlanságának tanát. Voltak köztük ateisták is, akik a halál utáni életben sem hittek. Egyes teológusok proto-protestánsoknak nevezik őket.

A paulikiánusokat és a tondrakiánusokat a Balkán-félszigetre száműzték, ahol egyesek idővel áttértek a katolikus vallásra, míg másoknak sikerült fennmaradniuk egészen a XVII–XVIII. századig, őket bogumilokként – „Isten szeretteiként” – ismerték. A keresztes háborúk idején egyes paulikiánusok áttértek a katolikus vallásra, és zsoldosokként harcoltak, de voltak, akik a muzulmánok táborát erősítették, sőt, át is tértek az iszlám hitre.

A legelőször Macedóniában feltűnt **bogumilok** a paulikianizmus folytatói, akikre befolyással volt a manicheizmus. Észak irányában egészen Kijevig jutottak el, nyugat felé pedig elérték Szerbiát (ahol gúnyosan „babunoknak” – azaz babonásoknak – nevezték őket), majd továbbhaladtak Dalmácia, Itália és Gallia irányába, ahol „kathároként” (tiszták) és „bugrisokként” (bolgárok) csúfolták őket.

A paulikiánusok és a bogumilok fontos kulturális és politikai szerepet játszottak a Balkánon, és sokuk ereiben oláh (aromán) vér folyt. 1205-ben a plovdivi paulikiánusok átadták Kaloján oláh-bolgár cárnak a régi birodalmi várat. A XVII–XIX. században bolgár bogumilok telepedtek le Bánát területén is, ahol napjainkban is élnek katolicizmusra áttért leszármazottaik, főként Óbesenyőn, Vingán, Berestyén, Temesváron és Aradon, továbbá a szerbiai Ivanovón, Belo Blatón és Pancsevón. Bukarest környékén, Ciopleán is élt katolikus bogumil közösség.

A Szerbiából száműzött oláh bogumilok (pararénusok) Boszniában és Dalmáciában telepedtek le. Bosznia-Hercegovinában saját államot alapítottak, amivel kiváltották a pápák nemtetszését, illetve Magyarországot terjeszkedő politikája felérésítésére ingerelték. Keresztes hadjáratokat indítottak ellenük, és rájuk bocsátották a domonko-

sok irányította inkvizíció intézményét. Az oszmán uralom enyhítette a bogumilok életkörülményeit.

A bogumilok hite szerint Istennek két fia van. Sátánáel, Mihály nagyobbik testvére fellázadt az Atya ellen, és nekifogott az alacsonyabb rendű menny, a föld és az ember megteremtésének. Az ember megalkotása közben azonban fennakadt, és Isten segítségét kérte, aki lelket lehelt az emberbe.

A teremtést követően Sátánáel megengedte Ádámnak, hogy gondolja a földet, azzal a feltétellel, hogy átadja neki magát és leszármazottait. Az ember kiszabadítása végett Isten elküldte az emberi testet öltött Mihályt, aki azonosult a názareti Jézussal, s akit a keresztségekor Isten kiválasztott a megváltás küldetésének elvégzésére. Amikor a Lélek megjelent galamb formájában, Jézus hatalmat kapott arra, hogy megsemmisítse Ádám Sátánáellel kötött szerződését. Ekképpen győzte le Jézus Sátánáelt: megfosztva isteni tulajdonságaitól, Sátánná változtatta őt.

A paulikiánusok, bogumilok és kathárok kereszténysége sok tekintetben konzervatívabb volt az ortodoxokénál és a katolikusokénál, ezért vélik úgy egyesek, hogy a manicheizmus vádja egyszerű kitaláció volt, esetleg az ellenfél félreismerése. Mégis, más középkori „eretnekeket” (például a valdens-, a lollard- vagy a huszita mozgalmat) nem vádolták manicheizmussal. Az a legvalószínűbb magyarázat, hogy ez a keletről nyugat irányba szóródott lázadó hívő tömeg nem volt egységes, ahogy az napjainkban is felismerhető különböző mozgalmak és irányzatok esetében. Lehetséges, hogy csak egyesek „fejlődtek” a manicheizmus irányába, ami a teremtést, az emberi testet, a világot, az egyházat és a birodalmat illeti.

A markióni befolyás viszont általánosan elismert. A paulikiánusok, bogumilok, kathárok rendszerint elutasították az Ótestamentumot, és az Újszövetségre és egyes apokrif könyvekre összpontosítottak. Egyenlőségre törekvő mozgalmak voltak, megvetették az uralkodó osztályt, és lázadó magatartást tanúsítottak. Szervezetük átlátható volt, és az asszonyok is pályázhattak a választotti státuszra.

A **kathárok**⁷ és az **albigensek** (a franciaországi Albi városából származó kathárok), akik magukat „jó keresztényeknek” tartották, behálózták egész dél-Franciaországot és észak-Spanyolországot a XII–XIV. században. Rettenetes keresztes hadjáratokat indítottak ellenük, majd inkvizíció elé állították őket. 1350 körül teljesen felszámolták őket, egykor virágzó civilizációjukkal együtt.

Akárcsak a manicheisták és a paulikiánusok esetében, a kathárok is két osztályt alkottak: a be-

avatott, igaz és tökéletes „jó emberek” („bons hommes”), valamint az el nem kötelezett, átlagos hívek. Ez utóbbiak a halálós ágyukon részesülhettek a *consolamentum*-ban (a tökéletesség szertartásában), haláláig tartó feketeböjtöt gyakorolva, hogy tökéletességben térhessenek vissza Istenhez. Nem hittek a keresztségben, az eucharisziában vagy más szentségben. A kathár asszonyok feljuthattak a tökéletesek osztályába, vezetőkké válhattak.

A kathárok hite szerint a jó Isten az Újtestamentum és a lelki világ Istene, miközben Sátán ennek a világnak a legfőbb lény (2Kor 4:4). Az emberi lelkek a test, a gonosz isten igazgatta anyagi világ csapdájába szorult angyalok. A kathárok főleg János evangéliumát és Mária Magdaléna szerezpét értékelték.

A kathárok Krisztusra vonatkozó hite spiritualistaként értelmezhető: látszólagos test, és nincs feltámadás; azaz hogy a feltámadás nem egyéb, mint reinkarnáció. Nem ettek húst, tojást és tejet, mivel ezeket a nemű aktussal és a gonosz istennel asszociálták. Az állatoknak reinkarnált lelkük van, ezért tilos volt a lemészárlásuk. A halat ették, mivel a spontán generáció termékének tartották.

Egy jóságos Isten keresése

Számos középkori eretnek elvetette az „Ótestamentum Istenét”, akit gonosznak tekintett. Ennek van egyfajta magyarázata, mégpedig az, hogy egy tévúton járó gnosztikus hagyományt örökölt meg, és csak nagyon kevés embernek volt közvetlen hozzáférése a Szentíráshoz. De mivel magyarázható az, hogy például a protestáns teológus, Adolf von Harnack (1851–1930) Markiónt a kereszténység igazi reformátorának tekintette?⁸

A biblikus Istennél jobb Isten keresésében az adventisták is kivették a részüket. Az 1956–1960-as időszakban Paul Heubach, a Walla Walla Hetednap Adventista Teológiai Szeminárium dékánja kijelentette: „Isten nem tesz tönkre senkit, ez a Sátán dolga.”⁹ 1969-ben egy texasi lelkészi táborban M. D. Lewis is ugyanezt az elméletet változta fel, hozzátéve, hogy egyedül a bűn ő, és ez a végső büntetés esetében is igaz.¹⁰

1979-ben Fred T. Wright, egy ausztráliai adventista szeminárium asztalosmester-tanára, „A HŰA Egyház – A Szombati Pihenés” elnevezésű perfekcionista, anarchista és misztikus szekta vezetője kiadott egy könyvet „Íme, a ti Istenetek!” címmel, amelyben az említett doktrína a közösség vezérelvévé vált.

1982-ben Michael Clute egykori amerikai lelképásztor, Heubach tanítványa azt állította, hogy a véres áldozati rendszer nem Isten ötlete volt, és

hogy Isten nem fogja alkalmazni a halálbüntetést a bűnösök esetében. Később azt is hangoztatta, hogy Isten végül minden embert visszanyer az üdvösség számára.¹¹

1992-ben Graham Maxwell adventista teológus az egyik könyvében azt a szerinte „érett” teológiai látást bizonyító doktrínát népszerűsítette, miszerint Isten nem öl.¹² Maxwell írásai ihlették azt a „GSM1888” nevű román laikus hívő csoportot is, amelynek tagjai kiálltak amellett, hogy ez az elmélet „Isten jellemét igazolja”.

Az utóbbi két évtizedben egy chicagói román evolucionista és Biblia-romboló lelkész kifejezetten felkarolta Markión „reformját”, elutasítva az Ótestamentum Istenét és a teremtés történetét, amit zsidó mesének tart. Nem minden adventista, aki azt az elméletet hirdeti, hogy Isten nem öl, megy el ennyire messzire, de kitartó következetességgel még ennél hajmeresztőbb következtetésekre is juthatnak egyesek.

2008-ban Marilyn Madison-Campbell ugyanezt a kedélyes-jóságos Istenről szóló evangéliumot hirdette¹³, és tette ezt 2011-ben Paul Cinquemani is.¹⁴ A barbadosi E. O. Douglin vezette, nagy vihart kavart, a GSM1888-hoz nagyban hasonlító csoport végül kivált az Adventista Egyházból, és felvette az „Igazság az utolsó nemzedék számára” nevet. Ők is ugyanezt a bibliaellenes hazugságot hirdetik.

Ron Corson amerikai adventista onkológus azt hangoztatta 2008-ban, hogy „a Biblia több könyve csupán emberi próbálkozás Isten szemléltetésére, következképpen az emberi feltételezés kiszínezheti az Istenről alkotott képet.” Elsőre talán jól is hangzana, de ahhoz, hogy jobban megértsük, mit kívánt mondani ezzel az állításával, vegyük figyelembe azt is, hogy Corson az egyik cikkében elítélte a helyettesítő engesztelés doktrínáját, amit igazságtalannak és irracionálisnak tart. Nem hiába írt Pál „a keresztről való beszéd bolondságáról” (1Kor 1:18–21). Most talán jobban megérjtjük, miért nem akart Kain véres áldozatot bemutatni.

2010-ben Timoty R. Jennings pszichiáter és jogász azt állította, hogy a Nádábot és Abihút megemésztő tűz „az igazság és a szeretet tüze”, azt sejtette ezáltal, hogy a papokat saját hazug és önző életük semmisítette meg. Költői szempontból ez ugyan elfogadható, de nem reális, mivel nem minden egoista és hazug embert „emészt meg” Isten szeretete.

Az egyház válaszolt ezekre az új „világosságokra”, és újfent hangsúlyozta a Biblia és a Prófétaág Lelke írásainak tekintélyét.¹⁵

SZÁMOS KÖZÉPKORI ERETNEK ELVETETTE AZ „ÓTESTAMENTUM ISTENÉT”, AKIT GONOSZNAK TEKINTETT. ENNEK VAN EGYFAJTA MAGYARÁZATA, MÉGPEGDIG AZ, HOGY EGY TÉVÚTON JÁRÓ GNOSZTIKUS HAGYOMÁNYT ÖRÖKÖLT MEG, ÉS CSAK NAGYON KEVÉS EMBERNEK VOLT KÖZVETLEN HOZZÁFÉRESE A SZENTÍRÁSHOZ.

Befejezés

Sokan figyelmen kívül hagyják az egész Szentírásón végigvonuló valóságot, miszerint Isten abszolút szuverén a teremtés műve felett, és bölcsesége és szentsége folytán néha természetfeletti módon beavatkozik az ember életébe.

Amikor rombol, vagy megengedi a rombolást, Isten azt teszi, ami szerinte a legjobb. Nem kelleme ez számára (Jób 2:3, Ézs 28:21; Hós 11:8), de nem is konzultál velünk: nem tart igényt a magyarázatok általi védelmünkre, hanem a bizalmunkat várja el. Tisztában van azzal, hogy félreérthetjük Őt, de továbbra is azt teszi, ami az Ő ítélete szerint jó, még akkor is, amikor nem tudjuk értékelni az igazságosságát és szeretetét.

Ahelyett, hogy a múlt és a jelen tévelygőinek útján járnánk, hogy egy jobb és készségesebb Istent fedezzünk fel, értékelnünk kellene Őt, személyes tapasztalatot szereznünk azzal az Isten-

nel, akit a Biblia kinyilatkoztat számunkra (Zsolt 34:9), és aki előbb keresett meg minket, mint mi Őt. Eljön majd az a nap, amikor elménk megnyílik, és megértjük Isten útjainak látszólagos ellentmondásait, amikor Sátán legintelligensebb kérdései elnémulnak, és minden értelmes lény térdre borulva elismeri, hogy Isten kegyelemmel teljes volt és lesz mindörökké.¹⁶ ■

Florin Lăiu, nyugalmazott bibliatanár

**AHELYETT, HOGY
A MÚLT ÉS A JELEN
TÉVELYGŐINEK
ÚTJÁN JÁRNÁNK,
HOGY EGY JOBB
ÉS KÉSZSÉGESEBB
ISTENT FEDEZZÜNK
FEL, ÉRTÉKEL-
NÜNK KELLENE
ŐT, SZEMÉLYES
TAPASZTALATOT
SZEREZNÜNK
AZZAL AZ ISTEN-
NEL, AKIT A BIBLIA
KINYILATKOZ-
TAT SZÁMUNKRA.**

1. [https://en.wikipedia.org/wiki/Mani_\(prophet\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Mani_(prophet)), <https://en.wikipedia.org/wiki/Manichaeism>
2. <https://en.wikipedia.org/wiki/Encratites>. A manicheisták tiltották a házasságot, a hús- és a főzött ételek fogyasztását, a gyakorlat egészen az I. századig nyúlik vissza. Az esszénusok és a terapeuták zsidó szektáinak tagjai előszeretettel választották a cölibátusi életformát, az enkratita (szeveriánus) gnosztikusok – az asszír Tatianosz (120–180) és Severus követői – pedig tiltották a házasságot, valamint a hús- és a mustfogyasztást, még az úrvacsora felvételekor is vizet használtak. Az effajta, gnózisok által befolyásolt tanítókra utalt Pál apostol 1Timótheus 4:1–4 szakaszában (*didaszkaliai daimonion*; vö. 6:20: *pszeudónimosz gnószisz*). Nem bizonyított, hogy minden enkratita gnosztikus volt, egyesek elég közel álltak az ortodoxiához. Mindenesetre a cölibátusi életformához és a bizonyos ételektől való tartózkodáshoz társított szentségfogalom kedvezett később az askéta szerzetesi életmód felvállalásának a középkori egyházban, mintegy az érdemeiken alapuló üdvösség eretnekségének kifejezéseként.
3. <https://en.wikipedia.org/wiki/Priscillianism>
4. Mivel Constantín-Silvanus Szamoszat mellett született, könnyen azt gondolhatnánk, hogy az excentrikus Szamoszattai Pál (200–275) követője volt, aki nontrinitáriánus (monarchianista, adopcionista) volt.
5. Képrombolók. Így nevezték a bizánci császárokat és követőiket a templomokban használt szentképek körüli viták korában, a VIII–IX. században.
6. <https://en.wikipedia.org/wiki/Tondrakians>
7. <https://en.wikipedia.org/wiki/Catharism>
8. Adolf von Harnack: *History of Dogma*, 1. köt., Boston, Little, 1901, 266–281. o. <http://www.gnosis.org/library/marcion/Harnack.html>
9. http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Brinsmead; <http://great-controversy-movie.com/blog/?p=249>
10. http://godslastcall.org/heavenly_parents.html
11. Michael Clute: *Into The Father's Heart: A Shocking Revelation*, Woodburn, OR, 1982, 2005.
12. A. G. C. Maxwell: *Servant sor Friends? Another Look at God*, 1992. www.pineknoll.org/all-audio-resources
13. M. Madison-Campbell: *Light Through the Darkness: A Vindication of the Character of God* (2008); *The Language of Heaven; The Seventh Era*, stb.
14. P. Cinquemani: *Oh, My God*, Liberty, 2011.
15. Frank B. Holbrook: *Does God Destroy?*, BRI March 20. 1985.; Tim Crosby: *Does God Get Angry?*, Ministry/July/1990.; Frank Hasel: *The Wrath of God*, Ministry/November/1991.; Steve Wohlberg, Chris Lewis: *The Character of God Controversy*, Nampa, Idaho, Pacific Press, 2008.
16. Zsolt 97:7b; Ézs 45:23; Róm 14:11; Jel 16:7.

BIBLIAI ESEMÉNYEK

**OLVASOK ÉS
FELFEDEZEK**
**ALINA
CHIRILEANU**

Alina Chirileanu,
az Unió Gyermekosztálya
igazgatójának asszisztense

Melyik bibliai eseményről van szó?

Megoldás: 1. Jézus kenyert és halat ad enni az embereknek. 2. Jézus a vízen jár. 3. Jézus a vizet borra változtatja egy esküvőn. 4. Jézus lecsendesíti a vihart.

EREDET & TÁVLATOK

„Egyedüli félelmünk a jövőnkét illetően az, hogy ne felejtsük el az Úr tanításait és az utat, amelyen mindeddig vezetett minket.”

Ellen G. White, *Life sketches*, 196. o.

**Egyetemi felvételi – alap- és mesterképzés
2024. július 12–22., illetve szeptember 2–9.***

* A szeptemberi felvételit abban az esetben tartják meg, ha továbbra is vannak üres helyek.

Adventista
pasztorál-
teológia

Szociális
gondozás

Óvodai és
elemi iskolai
pedagógia

„Doctor Luca”
Egészségügyi
Posztlíceum

Innováció az oktatásban
és a társadalmi
felelősségvállalásban

Adventista teológia
és kortárs misszió

együtt

100

éve

Képezd az elméd! Add tovább az értékeket! Valld meg a hited!

021 369 53 50
0744 685 123
uadventus.ro

0744 157 123
fb.com/scoalapostlicealadrlucacernica

59684